

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Disp. XX. De impeccabilitate Christi,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

permanens, sed fluens & transiens, ut docent A Philosophi 2. physic. Ergo & vis patrandi miracula humanitati Christi collata.

49. Dices, Christi humanitati in ordine ad miracula est tribuenda perfectissima virtus instrumentaria possibilis, hoc enim exigere videtur infinita dignitas ipsius Christi: Sed possibilis est virtus instrumentaria de se permanens ad miracula efficienda: Ergo illa humanitati Christi concedi debet. Major videtur certa, Minor probatur. Character est potestas & virtus permanens in anima, ut dicemus in Tractatu de Sacramentis: Sed ille est vis instrumentalis ad efficienda sacramenta, & convertendum panem in corpus Christi: Ergo possibilis est virtus instrumentaria de se permanens ad miracula facienda.

Dist. 4.
Art. 2.

50. Respondeo primò distinguendo Majorem: Tribuenda est Christo perfectissima virtus instrumentaria possibilis, secundum potentiam Dei absolutam, nego: secundum potentiam ordinariam, concedo; ut enim sæpe diximus, non est necesse ponere in Christo omnem majorem perfectionem ei possibilem secundum potentiam Dei absolutam, aliàs oporteret ponere gratiam habitualement in illo in perfectiori gradu quam de facto illam habuit, cum potuisset ejus gratia esse magis intensa: similiter secundum scientiam inditam omnia debuisset cognoscere per unam speciem, quia hæc species non videtur impossibilis, quæ tamen communiter negantur: Sed sic est illi tribuere omnem majorem perfectionem possibilem de potentia ordinaria, quæ est sufficiens ad intrinsecum ornatum ipsius humanitatis, & ad finem Incarnationis, atque accommodata suavi dispositioni divinæ providentiæ: licet autem gratis admittatur posse dari virtutem instrumentariam ad miracula, de se permanentem, tamen hoc non esset secundum potentiam Dei ordinariam, sed absolutam.

51. Respondeo secundò, datà Majori, negando Minorem, nam ut ait D. Thomas 2. 2. quæst. 178. art. 1. ad 1. impossibile est dari aliquam qualitatem ad faciendum miracula: quod intelligendum est (ut interpretatur Capreolus) de qualitate de se & ex natura sua permanenti, non verò de qualitate vitali & transeunte. Unde ad exemplum quod in contrarium adducitur, dicendum est characterem non esse virtutem instrumentalem completè & in actu secundo, sed incompletè & in actu primo, quatenus per illum Sacerdos constituitur in aptitudine, ut recipiat virtutem instrumentalem, & elevationem à Deo, seu motionem agentis principalis, per quam ministerialiter & instrumentaliter operatur, ut in Tractatu de Sacramentis latius exponemus. Unde character est forma permanens, non quia est virtus instrumentaria, sed quia per illum tanquam per participationem Sacerdotij Christi sanctificantur atque deputantur fideles divino cultui: omnis autem sanctificatio quæ fit per Sacerdotium Christi, est perpetua, re consecrata manente; est enim Sacerdotium Christi æternum, secundum illud Psalmi 109. *Tu es Sacerdos in æternum.*

52. Secunda pars corollarij, quæ asserit virtutem patrandi miracula in Christo, quamvis ex se & natura sua fuerit transiens, per accidens tamen, ob dignitatem subiecti, in eo fuisse ad modum habitus, & permanentem, breviter suadet. Ad perfectionem Christi pertinebat, virtutem factivam miraculorum esse in ejus humanitate perfectissimo modo: Sed perfectius est illam habere

Tom. IV.

permanentem, & ad modum habitus, quàm transeuntem, & per modum dispositionis: Ergo Christus virtutem illam ex se & ex natura sua transeuntem, habuit permanentem & per modum habitus: Sicut supra disputatione 11. articulo 5. dicebamus, quod licet donum prophetiæ detur communiter per modum motionis & coruscationis transeuntis, in Christo tamen, ratione conjunctionis animæ ejus ad Verbum, fuit permanentem, & per modum habitus: unde sicut ob hanc rationem Christus prophetabat, quando volebat, ita poterat efficere miracula, quoties, & quando volebat, semperque ad ea patrandi paratam habebat assistentiam & concursum divinæ omnipotentiae, ut articulo precedenti annotavimus.

Dices, Qualitas quæ secundum se & quoad suam substantiam est transiens, etiam quoad modum debet esse talis, cum modus essendi proportionetur ipsi substantiæ rei: Ergo si virtus patrandi miraculorum in Christo, secundum se & quoad suam substantiam, fuerit transiens, etiam quoad modum & statum debuit esse talis.

Responderetur negando Majorem, non enim repugnat quod aliqua qualitas sit quoad substantiam transiens, & quoad modum permanens: ut enim dicitur in Logica, capite de qualitate, datur qualitas, quæ quoad substantiam est dispositio, seu de facili mobilis à subiecto, & quoad modum est habitus, seu à subiecto difficile mobilis, ut habitus opinionis in hæreticis: sicut è contra datur qualitas, quæ quoad substantiam est habitus, & quoad modum est dispositio, ut scientia quæ est in tyrone. Sicut ergo Theologi docent lumen gloriæ collatum Paulo in rapto per modum transeuntis, fuisse naturam suam permanentem, atque habitum: ita pariter ex adverso nos dicimus, donum miraculorum animæ Christi collatum, quamvis fuerit qualitas naturam suam transiens, in Christo tamen, ob dignitatem subiecti, & ratione conjunctionis animæ ejus ad Verbum, fuisse permanentem, & habuisse modum & statum habitus.

DISPUTATIO XX.

De Impeccabilitate Christi.

Ad quæstionem 15. Divi Thomæ.

Hætenus egit Sanctus Doctor de perfectionibus humanitatis assumptæ, nunc agere incipit de defectibus ejusdem naturæ, & primò de illis quæ ad corpus pertinent, quod facit quæstione decimâ quartâ, deinde de his quæ spectant ad animam, quod præstat quæstione decimâ quintâ. Sed quia circa primum nulla occurrit difficultas hic discutienda, ad secundum progrediemur, & de impeccabilitate animæ Christi sequentibus articulis disseremus.

KKkk ij

ARTICVLVS PRIMVS.

An Christus de potentia absoluta peccare potuerit?

§. I.

Quibusdam pramissis referuntur sententia.

Suppono primò ut certam & indubitam veritatem fidei, Christum nunquam de facto peccasse: id enim innumera testantur Scripturæ loca: nominatim verò Isaia 53. dicitur Christum non fecisse iniquitatem, nec dolum fuisse inventum in ore ejus. Ad quem locum alludit S. Petrus Epistolæ 1. cap. 2. iisdem verbis Christi innocentiam commendans, nisi quod pro iniquitate apud eum habetur peccatum, ut liqueat Christum non modò non admisisse gravem culpam, qualem vox iniquitas in communi usu sonat, sed prorsus nullam, alioquin peccatum fecisset, quod negat Apostolus. Habetur etiam ad Hebræos 4. Christum tentatum fuisse per omnia pro similitudine, absque peccato. Quæ verba perspicuè excludunt à Christo peccatum. Et capite 7. *Talis enim decebat, ut nobis esset Pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus.* Denique ipse Christus se accusatorum & hostium judicio permisit dicens, *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Quod Sanctus Chrysostomus homilia 24. in 1. ad Corinthios, magnæ esse securitatis docet.

Missâ facio loca quædam quibus innocentia Christi non nisi allegoricè traditur, ut quæ S. Chrysostomus homil. 5. ex variis in Marthæum locis profert de serpente super petram non relincente vestigia, quod ad Christi innocentiam aptat. Item quod Psalm. 90. dicitur, *Flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.* quod idem Chrysostomus accipit de Christi humanitate, nullo unquam peccato temerata, tanquam flagello diabolico procul abacto. Similiter quod habetur Exodi 25. de arca veteris testamenti compacta ex lignis quæ putrescere non poterant, & auro purissimo intus & extra contexta, quod ad Christi humanitatem, nullius peccati putredini obnoxiam, & charitate intus & extra veluti auro purissimo rutilantem, refert Eustachius Antiochenus, oratione in illud, *Dominus pascit me.* Docet etiam Isidorus Pelusiota libro 1. Epistolâ 193. quod Jacob hædorum pellibus contextus, ac paternam benedictionem consecutus, Christum significavit, qui peccato obnoxiam naturam citra peccatum suscepit, ac vitiosos ipsius affectus in seipso interemit; & Sanctus Maximus sermone de Paschate, de Christo exponit illud Psalmi 88. *Ponam in saculum saculi semen ejus, & thronum ejus sicut dies cæli.* Quod sic glossat:

» [Quis est dies cæli, nisi Christus Dominus de
» quo dicitur per Prophetam, *Dies diei erigatur*
» *verbum*: ipse enim dies Filius, cui Pater dies, di-
» vinitatis suæ eructat arcanum. Ipse, inquam, est
» dies qui ait per Salomonem, *Ego feci ut oriretur*
» *in cælo lumen indeficiens.* Sicut ergo diem cæli
» nox omnino non sequitur, ita & Christi justitiam
» peccatorum tenebræ non sequuntur. Semper
» enim dies cæli splendet, lucet, & fulget, neque
» aliquâ potest obscuritate concludi, ita & lumen
» Christi semper micat, radiat, coruscat, nec ali-
» quâ potest delictorum caligine comprehendi, un-

A de ait Evangelista Joannes: *Et lux in tenebris lu-
cet, & tenebra eam non comprehenderunt.* Denique sponsa in Canticis pulchritudinem spon-
describens, ipsum ait esse candidum, & rubicun-
dum, ac electum ex millibus, quod Ricardus Vi-
etorinus interpretatur de Christo, qui candidus
est propter innocentiam, rubicundus ex ardore
charitatis, vel ex sanguine in passione fuso, &
electus ex millibus, quia solus fuit sine peccato
inventus.

B Ratio etiam quam D. Thomas hic art. 1. addu-
cit, id apertè declarat: Christus enim non nisi
propter tria assumpsit defectus nostros, scilicet ut
pro nobis satisfaceret, ut veritatem humanæ na-
turæ comprobaret, & ut nobis fieret exemplum
virtutis: Sed ad nullum horum potuit peccatum
conducere: Ergo nullum assumpsit peccatum. Ma-
jor patet, Minor verò quoad singulas partes pro-
batur. In primis enim peccatum non potuit ad sa-
tisfaciendum conducere, cum potius impediat
virtutem satisfactionis. Nec ex illo demonstratur
veritas humanæ naturæ, non enim est humanæ
naturæ conforme, sed potius contra illius inclina-
tionem. Nec tandem potest virtutis exemplum
esse, cum contrarietur virtuti. Peccatum ergo
actuale vel habituale nullâ ratione potuit in Chri-
stum cadere, præsertim cum ipse idcirco venisset,
ut peccatum destrueret, essetque agnus Dei tollens
peccatum mundi juxta Danielis prophetiam. Un-
de præclare S. Paulinus panegyri. de obitu Celsi.

Nam neque deleret culpas, nisi liber ab illis,

Nec laxare reos posset & ipse reus.

Nec peccatori mors cederet, utpote vinculum

Peccati vinculis legitime retinens.

C Eandem rationem eleganter prosequitur D.
Bernardus serm. 4. de vigilia Nativitatis, his ver-
bis: *Ecce agnus sine macula, agnus qui tollit pec-
cata mundi. Quis enim peccata melius tolleret,
quàm is in quem peccatum non cadit? Iste sine du-
bio lavare me potest, quem constat inquinatum non
esse. Hac manus opertum luto detergat oculum
meum, quæ sola sine pulvere est. Iste mihi festu-
cam educat de oculo, qui non habet trabem in suo.*
D Imò iste trabem educat de meo, qui nec exiguum
pulverem habet in suo.

E Patrem inter & humanum genus inimicitia in-
tercedebant, quarum Christus destructor, & in-
ter Deum & homines mediator esse debebat: Non
igitur ex inimicis unus esse debuit, ne & ipse me-
diatore & conciliatore egeret. Moyses terram
promissionis intrare non potuit, sed Josue, qui ad
aquas contradictionis non peccavit. In quo no-
tatur quod oportebat humani generis liberato-
rem, & introductorem in cælestem Jerusalem,
esse sine peccato, ut egregiè observavit Step-
hanus Cantuariensis in cap. 27. Numerorum. Sum-
ma ergo Christi innocentia, & perfecta à quo-
cumque peccato immunitas, à nullo Catholico
potest revocari in dubium.

F Nec obstant quædam Scripturæ testimonia, qui-
bus peccatum tribui Christo videtur, ut illud Psalm.
21. *Deus Deus meus respice in me, quare me de-
reliquisti? longe à salute mea verba delictorum
meorum.* Quæ verba David in Christi persona di-
xisse, extrâ controversiam est, cum ipse Christus
partem eorum in cruce protulerit; idèque D.
Augustinus hunc Psalmum, non tam prophetiam
censet appellandum, quàm evangelicâ historiam.
Cum ergo Christus verbis illis sua aliqua delicta
agnoscat, non videtur fuisse expers peccati. Simi-
leque est illud Psalm. 37. *A facie peccatorum meorum,*

quod de Christo dictum esse, admittit ibi S. Augustinus. Addi item potest locus Apostoli 2. Corinthi, 1. & ad Galatas 3, dicentis Christum factum esse peccatum & maledictum. Denique obijci potest, Christum voluisse à Joanne baptizari: hoc autem fuisset inutile & superfluum, si nullum peccatum habuisset, vel contraxisset, cum Luca 3. Joannes baptizasse dicatur in remissionem peccatorum.

6. Sed hæc vix responsione egent, locus enim Psalmi 21. & 37. facile exponitur dicendo Christum ibi tanquam humani generis fideiuflorem exponere aeterno Patri se propter delicta sua (quæ videlicet in se suscepit, suo sanguine & cruciatibus eluenda) longè fieri à salute corporis, & liberatione, quam ex naturæ inclinatione petebat. Ita hunc locum exponunt Nazianzenus orat. 36. Augustinus ad locum prolatum ex Psalmi 37. & ad titulum Psalmi, 8. GENEBRARDUS, Bellarminus, & alij: quin etiam in Concilio Romano viginti Episcoporum sub Vigilio, ea expositio sub anathemate præcepta est can. 22. ut refert Turrianus in defen. libri 2. Constitutionum Clementis, ad caput 5.

7. Ad locum verò Apostoli ex 2. ad Corinthi, 5. ubi Christus dicitur factus peccatum, respondetur cum D. Augustino in Enchir. cap. 41. & cum D. Thoma hic art. 1. ad 3. eatenus dici Christum factum esse peccatum, quia hostia pro peccatis est factus, nam in antiqua lege, sacrificia pro peccatis dicebantur peccata, juxta illud Osee 4. *Peccata populi mei comedent.* Vel Christus dicitur factus peccatum, quia factus est in similitudinem carnis peccati, propter corpus mortale & passibile quod assumpsit.

8. Quod de baptismo additur omnino insulsum est, nam baptismus Joannis quem Christus suscepit, erat infirmum & egenum elementum. Et quamvis dicatur Joannes baptizasse in remissionem peccatorum, tamen id baptismus ille non nisi figuratè & dispositivè præstabat, commo- nendo videlicet hoc externo signo peccatores, ut lavarentur per contritionem, ac mundi fierent, Unde fatuè omnino à Felice Urgelitano assertum dicitur, Christum in baptismo Joannis quem suscepit, spirituali generatione, æquè ac nos in Christi baptismo, fuisse renatum; cum potius Christus baptizari voluerit, ut aquas ipsas ablueret, & nobis sanctificandis aptaret, seu ut vim regenerandi fideles ipsis tribueret, ut eleganter expendit Ambrosius serm. 18. his verbis: *Idèò baptizatur Christus, non ut sanctificetur ab aquis, sed ut ipse aquas sanctificet, & puritate suâ purificet fluentia illa quæ tangit: consecratio enim Christi, consecratio maior est elementi. Cum enim Salvator abluitur, iam tunc in nostrum baptismum tota aqua mundatur, & purificatur fons, ut securis postmodum populis lavacri gratia ministraretur.* Similia habet S. Maximus homil. 7. de Epiphania, ubi idcirco tantum baptizatum Christum ait, ut aquæ nostro baptismati consecrarentur, & S. Chrysostomus homil. in Præcurso- rem, ubi baptizatum à Joanne Christum ait, ut detergeret antiquum peccatum, & aperiret aquæ ac spiritus vulvam. Additque: *Cum Jesus descendisset in Jordanem, videre erat magnum miraculum, fontem in flumine lotum, & flumen in flu- mine baptizatum.*

9. Suppono secundo ut certum & indubitatum, Christum non solum nunquam de facto peccasse, sed nec potuisse de lege ordinaria peccare, quia e-

Tem. IV.

A rat beatus, & gratiâ plenus, à primo instanti conceptionis, propter conjunctionem animæ ejus ad Verbum: beatitudo autem, & gratiæ plenitudo, non possunt, de lege saltem ordinaria, cum peccato componi. Quod igitur in præsentì inquirimus, est an Christus, etsi non peccaverit de facto, nec de lege ordinaria peccare potuerit, de potentia tamen absoluta potuerit peccatum committere; non quòd Deus præbeat vires ad peccandum, vel ad illud suâ potentia speciali juvet, id enim omnes Theologi impossibile censent, aliàs author peccati esse posset; sed quòd utendo suâ absoluta potentia, auferat à Christo dona cum peccato repugnantia, v. g. beatitudinem, gratiam habitualementem, & supernaturales virtutes, vel talia dona non tribuat humanitati, ut potuit de potentia absoluta, in communi Theologorum sententia, eò quòd cum unione hypostatica essentiali connexionem non habeant. Unde sensus præsentis difficultatis est, an in casu quo Verbum humanitatem assumeret sine beatitudine, & sine ullo gratiæ dono, præter gratiam substantialem unionis, posset illius humanitas peccare in sensu composito unionis, hoc est unione cum peccato retentâ, vel in sensu diviso, hoc est unione per peccatum destructâ, eo modo quo homo justus potest peccare mortaliter, non peccato cum habituali gratia composito, sed gratiâ per peccatum destructâ.

C Qua in re tres reperio diversas Theologorum sententias. Prima asserit posse in eo casu Christum peccare in sensu composito unionis, hoc est unione non destructâ per peccatum, sed cum illo conservatâ. Ita Durandus in 3. dist. 12. quæst. 2. dicens, *in contrarium magis obistere verba devota, quam rationem efficacem.* Hunc sequuntur Nominales, præsertim Ocham, Almainus, & Martilius. Scotus etiam & ejus Discipuli, nominatim Rada, & Faber, huic adherent sententiæ.

Secunda docet non posse quidem etiam de potentia absoluta, peccatum componi cum unione hypostatica; in sensu tamen diviso humanitatem Verbo unitâ sine visione beatifica, posse peccare, peccato destruentem unionem, non quidem ex natura rei, sed de potentia absoluta. Hanc tenet Hurtado hic disp. 19. & 60.

D Tertia quæ non solum apud domesticos, sed etiam apud extraneos communis est, defendit humanitatem Verbo unitam non posse etiam de potentia absoluta peccare, nedum in sensu composito, nimirum unione cum peccato retentâ, sed nec etiam in sensu diviso, nempe unione per peccatum destructâ. Hanc sententiam ita certam plures existimant, ut oppositam iudicent erroneam, & Capreolus dicat, *contra illam non esse agendum argumentis, sed flammis.* Qui autem mitius loquuntur, eam ad minus temerariam vel scandalosam censent. Sed quidquid sit de his censuris, à quibus abstinendum existimo, ut sancti Doctoris modestiam imitemur, veram omnino censeo sententiam, quæ Christum ex vi præcisè unionis hypostaticæ omnino impeccabilem esse affirmat, & oppositam SS. Patrum doctrinæ apertè repugnare, ut patebit ex dicendis §. sequenti.

§. II.

Prima conclusio statuitur, & autoritate SS. Patrum firmatur.

Dico primò: humanitas Christo Verbo unita peccare non potuit, etiam de potentia absoluta, peccato cum unione composito.

KKkkk iij

11. Probatur primò conclusio ex SS. Patribus, qui passim docent humanitatem Christi ex vi unionis hypostaticæ esse impeccabilem, subindeque censent peccatum non posse cum tali unionem componi. Eorum testimonia fusè & lato calamo profert Vazquez hic disp. 61. cap. 1. nos breviter ea exponemus.

In primis Hilarius libro 1. de Trinitate circa medium, asserit Christum non potuisse admittere peccatum, dum Christus est, eo quòd qui Christus est, non potuit amittere quod Christus est. Anselmus libro 2. cur Deus homo cap. 10. ait Christum idcirco non potuisse peccare, quia non solum homo, sed etiam Deus erat. Dionysius Alexandrinus in Epistola contra Paulum Samozatenum docet quod quia anima Christi erat Verbo Dei unita, incapax peccati fuit. Et addit quod si Christus non esset Deus, non esset alienus à potestate peccandi. Anastasius Sinaita cap. 2. dicit. Sola (inquit) Christi mens, & sanctissima ejus anima, incapax, omnisque malitia nescia fuit, forma enim servi erat quæ regebatur & gubernabatur à Divino Verbo in eadem hypostasi sibi conjuncta. Rupertus etiam libro de voluntate Dei cap. 11. ait quod humanitas Christi, non per creationem, sed per assumptionem facta est creatura talis quæ peccare non solum nollet, verum etiam non posset. Idque probat ex verbis Christi Joannis 5. Amen amen dico vobis, non potest Filius à se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem, subdens: Quid enim est quemquam à semetipso quidquam facere, nisi malum facere?

Demum hanc veritatem eleganter expressit Augustinus, vel Author libri de Incarnatione Verbi, qui inter ejus opera habetur: nam libro 2. sub finem hæc scribit: Massam, sicut in fornacibus sæpe fieri oculis deprehendimus, totam ignem effectam dicimus, quia nec aliud in ea nisi ignis cernitur; sed & si quis contingere atque contretare attentaverit, non ferri, sed ignis vim sentiet. Hoc ergo modo etiam illa anima quæ quasi ferrum in igne, sic semper in Verbo, semper in sapientia, semper in Deo posita est: omne quod agit, quod sentit, quod intelligit, Deus est. Et nec visibilis nec mutabilis dici potest, quia inconvertibilitatem ex Verbi Dei unitate, indesinenter ignita possidebat. Et mox: Ista anima aliter oleo latuit, id est Verbo Dei & sapientiâ ungitur, & aliter participes ejus, id est sancti Prophetæ, & Apostoli. Illi enim in odorem unguentorum ejus cucurrisse dicuntur; ista verò anima vasculum unguenti ipsius fuit, ex cujus fragrantia participes digni quique Prophetæ & Apostoli fiebant. Sicut ergo alius est unguenti odor, & alia est unguenti substantia: ita aliud est Christus, & aliud participes sui. Et sicut vas ipsum quod substantiam continet unguenti, nullum genus potest aliud recipere liquoris: ita anima Christi, velut vas in quo erat substantia unguenti, impossibile fuit ut contrarium reciperet odorem: participes verò ejus, quàm proximi fuerint vasculo, tam odoris erunt participes & capaces; & qui ex odore ejus participant, si se paulo longius à fragrantia ejus amoverint, impossibile est ut non incendant in odorem contrarium. Verba hujus libri Author descripsisse videtur ex Origene libro 2. Periarc. cap. 6. ubi similia leguntur.

12. Tam clara & expressa SS. Patrum testimonia conantur Discipuli Scoti eludere, dicendo SS. Patres his locis probare impeccabilitatem in Christo ex unionem substantiali ad Verbum, non

A quia ipsa sit essentialiter cum peccato incompof. fibilis, aut ratio formalis impeccabilitatis humanitatis Christi, sed quia ratione illius erant ipsi debita, debito congruentiæ, dona gratiæ & fruitio beatifica, ratione quorum illi repugnabat peccatum.

Verùm hæc solutio, ut dixi, mera elusio est, & apertè menti SS. Patrum repugnat. In primis enim Dionysius Alexandrinus taliter attribuit impeccabilitatem Christo, ratione divinitatis, quod si non esset Deus, non posset esse alienus à potestate peccandi: At si esse Deum non esset ratio impeccabilitatis Christi, sed solum redderet debitam, debito congruentiæ, formam talisim. peccabilitatis, posset esse alienus à potestate peccandi, quamvis Deus non esset, dummodo beatifica visione frueretur, ut in aliis beatis de facto contingit: Ergo juxta Dionysium incapax peccandi cõvenit Christo ratione unionis formaliter.

Secundò, juxta Hilarium, Christus non potuit admittere peccatum, dum Christus est, eo quòd qui Christus est, non potuit amittere quod Christus est: Sed potuit manens Christus beatifica visione carere: Ergo ex mente Hilarij Christum non posse peccare, non ex beatifica visione, sed ex unionem hypostatica provenit.

Tertiò, juxta Augustinum, vel Authorem libri de Incarnatione Verbi: sicut unguentum vas replens, illud reddit incapax alterius liquoris, ita Verbum replens animam Christi, illam reddit incapacem peccati: Sed unguentum vas materiale replens, seipso formaliter illud reddit incapax alterius liquoris: Ergo pariter ipsum Verbum replens humanitatem Christi, formaliter illam reddit culpæ incapacem.

Quartò, Ideò operationes Christi, juxta SS. Patres, non possunt esse peccata, quia sunt actiones Theandricæ, id est Deiviriles, ut dicitur in 6. Synodo generali actione 8. & 11. & sæpe docuit D. Damascenus, præcipuè libro 3. de fide cap. 19. & 20. At quòd actiones Christi sint Theandricæ, seu Deiviriles, non habent ex beatitudine, sed ex vi præcisè unionis hypostaticæ: Ergo ad hanc solam causam reducunt SS. Patres impeccabilitatem Christi, & non ad beatitudinem animæ ejus.

Denique, Si impeccabilitas Christi solum à visione beatifica proveniret, sequeretur SS. Patres, quotquot de impeccabilitate Christi egerunt, deceptos fuisse, nec veram illius causam assignasse, siquidem nullus illorum ad beatitudinem recurrit, quæ juxta Adversarios est vera & sola causa impotentia peccandi in Christo, sed ad unionem hypostaticam, quæ, ut ipsi contendunt, non est vera causa illius; unde si vera sit Adversariorum sententia, SS. Patres assignarunt non causam pro causa, cum, omisâ visione beatifica, docuerunt Christum ratione unionis hypostaticæ esse impeccabilem: Sed hoc asserere temerarium est, & SS. Patribus injuriosum: Ergo &c.

§. II.

Prima ratio fundamentalis nostræ conclusionis exponitur.

14. Nostræ conclusioni non solum favent testimonia SS. Patrum, sed plures etiam rationes efficaces eam demonstrant. Prima sic potest proponi. Verbo Divino ex vi unionis humanitatis ad ipsum, incumbit obligatio gubernandi humanitatem, eamque in officio continendi, ac proinde si humanitas assumpta peccaret, ejus

peccatum Verbo in seipso attribueretur: Sed implicat Verbum in seipso peccare: Ergo etiam implicat humanitatem assumptam peccare peccato cum unione composito. Minor patet, Major autem in qua est difficultas sic ostenditur. Quoties duo uniuntur in aliqua natura vel persona, inferius naturaliter subordinatur superiori, & consequenter superior tenetur inferiorem regere & gubernare: Sed ex vi unionis humanitatis ad Verbum, natura humana & divina conveniunt in una Christi persona: Ergo ratione hujus unionis tenetur divina natura gubernare & regere humanam, & consequenter peccatum humanitatis unitæ tribueretur Verbo, nedum ut subsistenti in humanitate, sed etiam secundum se, & prout in divinitate subsistit.

15. Confirmatur primò: Quia corpus est inferius animæ, & per unionem conveniunt in una & eadem natura, ex tali unionem induit anima obligationem corpus regendi: Sed humanitas est inferior divinitati, & ex vi unionis hypostaticæ convenit cum deitate in eadem Christi persona: Ergo ex vi unionis incumbit divinitati specialis obligatio gubernandi humanitatem. Unde sexta Synodus generalis actione 8. postquam asseruit, animam Christi, nullum in se naturalem motum excitare, nisi ad nutum Verbi sibi hypostaticè uniti, sic verbis Nysseni concludit: *Quemadmodum corpus nostrum regitur, & ornatur, atque ordinatur ab intellectu & rationali anima nostra: ita in homine Christo, tota humana ejus conspersio, ab ejusdem Verbi Divinitate semper & in omnibus mota, Deo mobilis fuit.*

Confirmatur secundò: Cum in una & eadem natura conveniunt superior & inferior potentia, incumbit tali naturæ obligatio regendi potentiam inferiorem, per potentiam superiorem; ut constat in natura humana, quæ naturali obligatione tenetur per voluntatem regere & gubernare appetitum inferiorem: Ergo pariter cum duæ naturæ conveniunt in una & eadem persona, confurgit in illa obligatio regendi inferiorem, per superiorem naturam; & consequenter Verbo, in quo ex vi unionis humanitatis ad ipsum conveniunt natura divina & humana, incumbit specialis obligatio regendi & gubernandi naturam humanam, per divinam, subindeque peccatum humanitatis unitæ attribueretur Verbo, non solum ratione voluntatis humanæ, sed etiam voluntatis divinæ.

17. Confirmatur tertio: Longè arctior est conjunctio Verbi cum sua humanitate, quam mariti cum uxore, patris cum filio, domini cum servo, cum hæc non sint uniones physicæ, qualis est Verbi conjunctio cum humanitate: Ergo multò magis est Verbi Divini dirigere in omnibus suis operationibus, & à tanto malo, quantum est malum culpæ, avertere efficaciter humanitatem assumptam, quam viri sit dirigere uxorem, & à peccato avertere, pro facultate; itemque quam sit patris familias & domini dirigere filios & servos, & eorum, quantum possunt, impedire peccata, peccaturi ipsi nisi id faciant, juxta illud Salviani libro 7. de providentia: *Potestas magna & potentissima, quæ inhibere scelus maximum potest, quasi probat debere fieri; si sciens patitur perpetrari. In cujus enim manu est ut prohibeat, jubet agi, si non prohibet committi.*

Hanc rationem insinuat Ambrosius libro de Incarnatione cap. 7. his verbis: *Qui alios regebat, se regere ipse non poterat? Ubi humanæ Christi voluntatis impeccabilitatem, refert ad re-*

gimen Verbi. Et Epiphanius in Anchorato, ubi sic ait: *Quia Verbum virtute sua frenabat inferiorem naturam, ab omni inutili carnali turba, &c.* Ubi causam impeccabilitatis tribuit Verbo inferiorem naturam frenanti. Illam etiam indicat Anastasius cap. 21. ubi hæc scribit: *Confitemur etiam animam & corpus, quæ Verbo hypostaticè unita sunt, Verbo subjici, simulque cum omnibus proprietatibus suis a Verbo magis regi ac duci, quam ulla alia creatura eidem subjiciatur, & ab eodem regatur, cum longè arctius cum Verbo conjuncta sint, quam ulla alia res creatæ.* Hanc demum rationem tradit Sanctus Thomas in 3. distinctione 12. quæstione 2. articulo 1. in corpore, & ad Annibaldum eadem distinctione, quæstione unicâ articulo 3. ubi ait humanitatem Christi ideo non potuisse peccare, quia fuit instrumentum Divinitatis eam moventis; Divinitas autem non potuit illam ad malum movere. Quæ doctrina non sic accipienda est, ut humanitas in omnibus suis actibus propriè fuerit instrumentum divinitatis; sed quia sicut instrumentum non agit, nisi ut subordinatum principali agenti; ita humanitas Verbo unita, in omnibus actionibus divinitati ut regenti gubernantique subdebatur: eo autem ipso quod humanitas, ex vi unionis hypostaticæ, isto modo divinitati subdatur, non potest peccare, nisi ejus peccatum Deo ut specialiter moventi tribuatur. Unde Vazquez mentem Sancti Doctoris, & hujus rationis vim non penetravit, dum illam ut vulgarem & parvi momenti desepit.

§. IV.

Aliâ ratione probatur nostra conclusio.

Potest etiam suaderi conclusio aliâ ratione quæ utuntur communiter nostri Thomistæ, & cum illis Suarez, & alij ex Patribus Societatis, licet illa pariter displiceat Vazquezio, cui solum ingenij sui inventa placent. Potest autem hæc ratio sub hac forma breviter proponi. Si posset humanitas assumpta peccare, peccato cum unione hypostatica composito, posset suppositum Verbi ut subsistens in humanitate peccare: Consequens est falsum: Ergo humanitas assumpta non potest peccare peccato cum unione hypostatica composito. Sequela Majoris probatur: Actiones sunt suppositorum vel subsistentium, ut commune axioma docet: Sed suppositum humanitatis assumptæ, est suppositum Verbi quatenus in illa subsistens: Ergo si posset humanitas assumpta peccare peccato cum unione ad Verbum composito, posset Verbum ut subsistens in humanitate peccare.

Respondet Vazquez post Durandum, ex eo quod humanitas unita Verbo, retentâ unione, peccaret, solum sequi Verbum denominativè peccare, non autem effectivè, nec amplius ratione facta convinci, cum enim communi axiomate asseritur actiones esse suppositorum, non ideo dicitur, quia suppositum ut quo vel ut quod influat in operationes naturæ, sed quia sustentat naturam proximè operantem ut quo & ut quod: unde actiones dicuntur suppositorum, non elicitivè, sed tantum denominativè; ex quo solum sequitur, humanitate Verbo unitâ peccante, fore peccatum Verbo attribuendum denominativè; in quo nulla repugnantia, nec indecentia invenitur, sicut nec in eo quod Verbum in humanitate subsistens mortuum, crucifixumque dicatur.

Verum hæc solutio & doctrina Vazquezij mul-

tipliciter potest convelli. In primis enim dicere Verbum ut subsistens in humanitate peccare denominativè, seu per communicationem idiomatum, pias aures offendit, & à majori Theologorum parte non admittitur, licet concedant Verbum in humanitate subsistens posse dici seu denominari mortuum & crucifixum: Rationem verò discriminis assignat D. Thomas suprà quæst. 1. art. 1. ad 3. ubi ait quod mors, sicut & quodlibet aliud malum poenæ, à Dei iustitia est introductum, propter gloriam ipsius Dei; malum verò culpæ seu peccatum committitur per recessum ab arte divinæ sapientiæ, & ab ordine divinæ bonitatis; & ideo licet nulla sit indecentia quod verbum in natura assumpta, seu ut subsistens in humanitate, per communicationem idiomatum, passum, crucifixum, & mortuum denominetur, est tamen moralis indecentia, quod Verbum, etiam ut in natura humana subsistens, denominativè, seu per communicationem idiomatum, peccare dicatur.

21. Confirmatur: Prædicata naturæ humanæ, quæ per se primò conveniunt supposito, si habeant repugnantiam cum hypostasi seu persona Verbi, non possunt de illa etiam per communicationem idiomatum prædicari; hac enim ratione docet S. Thomas has propositiones esse falsas, *Christus est creatus vel creatura. Christus incipit esse.* & similes: Sed peccare est prædicatum habens repugnantiam cum persona Verbi: Ergo non potest de illa, etiam per communicationem idiomatum, enunciari.

22. Secundò, Juxta hujus solutionis doctrinam, humanitate Petri peccante, suppositum Petri solum peccat denominativè, nam ut ait Vasquez actiones dicuntur suppositorum, non elicitive, sed tantum denominativè; & tamen humanitate Petri peccante, suppositum ejus dicitur simpliciter & absolute peccans, & peccato infectum: Ergo si Verbum ut in humanitate subsistens, dici posset denominativè peccare, simpliciter & absolute peccans, seu peccato infectum, appellari poterit, quod piæ aures abhorrent.

23. Tertiò, Hæc propositio, *Verbum ut in humanitate subsistens pro nobis meruit & satisfecit*, est vera in proprietate sermonis, & in rigore, non minus quam ista, *Christus nos redemit & satisfecit pro nobis*, & tamen juxta doctrinam Vazquezij, Christus, seu Verbum ut subsistens in humanitate, solum denominativè satisfecit & meruit, cum juxta illum actiones non sint suppositorum elicitive, sed tantum denominativè: Ergo quod humanitate assumptæ peccante, Verbum ut in illa subsistens, denominativè tantum peccaret, non tollit quod hæc propositio, Christus, seu Verbum ut subsistens in humanitate, peccat, sit vera in rigore & proprietate sermonis.

24. Denique, Falsum est quod operationes non sint suppositorum activæ, seu elicitive, sed denominativè tantum: Ergo prædicta solutio falso nititur fundamento. Consequentia patet, Antecedens probatur ex Concilio Florentino sess. 18. in qua Joannes Theologus ex hoc communi Philosophorum effato, *Actiones sunt suppositorum*, probat, assentiente Concilio, Spiritum Sanctum à Filio procedere, & essentiam in divinis non generare, sed Patrem, ratione essentiae: At Pater non denominativè tantum, sed etiam elicitive ut quod generat, mediâ essentiâ ut principio quo generandi: Ergo actiones sunt suppositorum, non solum denominativè, sed etiam elicitive.

25. Nec valet quod respondet Vazquez, nimirum

A rationes Conciliorum non esse de fide, imò aliquando niti falsis principiis, ut constat ex 7. Synodo, ubi quidam ex Patribus, cum Hæreticis disputans, ut probaret Angelos depingi posse, assumpsit principium falsum, nempe Angelos esse corporeos. Non valet, inquam, nam rationes Conciliorum, etsi de fide non sint, magnæ tamen sunt autoritatis, nec fas est illis contradicere, sine urgenti fundamento, & nisi ex eis aliquod sequatur absurdum: Ergo licet ex prædicta autoritate veritas propositionis nostræ, ut de fide certa non habeatur, non potest tamen negari, vel in dubium revocari.

B Addo quod Joannes Theologus principium illud assumpsit ut Philosophis commune, & nullus ex Patribus vel Latinis, pro quibus disputabat, vel Græcis, contra quos agebat, in contrarium reclamavit; imò Græci argumento Joannis Theologi convicti, Spiritum Sanctum à Filio procedere confessi sunt: Ergo illud principium ab universali Ecclesia, tam Græca, quam Latina, tacite saltem fuit approbatum, licet expressè definitum non fuerit.

§. V.

Alia rationes breviter exponuntur.

C Pater duas rationes jam expostas, quæ præcipuæ sunt & fundamentales, tres aliæ superpetunt, quibus breviter suaderi potest nostra conclusio. Prima est: Gratia habitualis justificans, non solum ex natura rei, sed etiam essentialiter pugnat cum peccato mortali, eò quod sit formalis aut specialis participatio divinæ naturæ, & sanctitatis increatæ, ut in Tractatu de Justificatione docuimus, & colligitur ex verbis illis 2. Joannis 3. *Qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius* (scilicet gratia sanctificans) *in eo manet, & non peccare potest, quoniam ex Deo natus est.* Sed gratia unionis est ipsamet Dei natura, & sanctitas increata, unita humanitati, & illi communicata, per unionem substantialem: Ergo à fortiori talis gratia essentialiter pugnat cum peccato, & cum illo, etiam de potentia Dei absoluta, stare nequit. Consequentia manifesta est, si enim participatio sanctitatis increatæ essentialiter excludit peccatum, & nequit cum ipso componi, etiam de absoluta Dei potentia; quanto magis id præstabit ipsamet sanctitas increata, substantialiter unita, & quanto majorem cum peccato habebit repugnantiam & impossibilitatem?

28. Secunda ratio: Ex eo præcisè aliqua natura impeccabilis redditur, quod conjungitur immobiliter ipsi regulæ rectæ operationis; sicut è contra ea ratio est peccabilis, quia potest deviare à recta regula operationis: Sed humanitas Christi, ex unione ad Verbum præcisè, conjuncta est immobiliter primæ regulæ rectæ operationis, nimirum divinæ sanctitati & sapientiæ: Ergo præcisè ex vi talis unionis, seclusâ etiam visione beatificâ, redditur impeccabilis, subindeque implicat peccatum cum ea componi.

29. Confirmatur: Humanitas Christi, ratione unionis hypostaticæ, perfectiori modo Deo conjungitur, qui est prima regula rectæ operationis, quam per visionem beatificam, cum prima unio sit substantialis, & altera solum accidentalis: Ergo si anima Christi, ex vi præcisè visionis beatificæ, ita redditur impeccabilis, ut repugnet peccatum cum ea componi, ut docent Scotus & Discipuli ejus, à fortiori

fortiori ex vi præcisè unionis hypostaticæ, ita fiet impotens ad peccandum, ut implicet eam peccare peccato cum tali unione composito.

30. Tertia ratio: Humanitas Christi per unionem ad Verbum sanctificatur infinite simpliciter: Sed implicat sanctitatem infinitam cum peccato componi: Ergo & unionem hypostaticam. Major patet ex dictis supra disp. 11. Minor verò probatur: Esse infinite sanctum est esse infinite mundum, cum sanctitas, juxta Dionysium, sit immaculata puritas; esse verò subiectum gravis culpæ, seu in statu peccati mortalis, est esse immundum simpliciter, cum peccatum essentialiter sit immunditia & turpitudine: Sed implicat esse infinite mundum, & esse immundum simpliciter: Ergo implicat infinitam sanctitatem cum peccato componi. Secundo, Implicat esse obiectum dignum complacentiæ divinæ infinite sine termino, & esse dignum displicentiæ & odio Dei: Sed quod est sanctum infinite simpliciter, est dignum complacentiæ divinæ infinite & sine termino; è contra verò subiectum peccato mortali infectum, est dignum odio & displicentiæ Dei: Ergo implicat esse sanctum infinite simpliciter, & esse peccato mortali infectum.

§. VI.

Statuitur secunda conclusio, & Christi humanitatem, nec in sensu diviso potuisse peccare, breviter suadetur.

31. **D**ico secundò: humanitas Christi, etiam de absoluta Dei potentia, peccare non potuit, peccato destruyente unionem hypostaticam.

Probatur conclusio ratione fundamentalis: Ut humanitas Christi posset peccare peccato destruyente unionem hypostaticam, deberet in tali humanitate, ut Verbo Divino hypostaticè unita, remanere potentia proxima & expedita ad peccandum: Sed talis potentia non remanet in humanitate Christi, ut unita Verbo Divino, sed per unionem hypostaticam ab ea excluditur: Ergo humanitas Christi non potest peccare peccato destruyente unionem hypostaticam. Major patet in homine iusto, qui idcirco potest peccare peccato destruyente gratiam justificantem, quia sub tali gratia retinet potentiam proximam & expeditam ad peccandum. Minor verò in qua est difficultas, multipliciter suadetur. Primò quia juxta Patres §. 2. relatos, humanitas Christi ex vi unionis hypostaticæ reddita fuit impeccabilis: At non posset dici talis, si in ea remaneret potentia proxima & expedita ad peccandum, quia posset peccare peccato destruyente unionem hypostaticam, ut patet eodem exemplo hominis iusti, qui licet non possit componere gratiam cum peccato, tamen quia in eo remanet potentia proxima & expedita ad peccandum, peccato gratiam destruyente, non est nec dici potest impeccabilis: Ergo &c.

32. Secundo, Humanitas Christi per unionem ad Verbum sanctificatur infinite simpliciter: At summa & infinita sanctitas, nedum peccatum actuale, sed etiam potentiam ad peccandum excludit: Ergo in humanitate Christi ut unita Verbo Divino non remanet potentia ad peccandum. Major patet, Minor probatur. Sanctitas ex suo conceptu dicit essentialiter oppositionem cum peccato, distantiamque & elongationem ab illo; ac proinde summa & infinita sanctitas, summam distantiam & elongationem à peccato, summam-

Tom. IV.

A que cum illo oppositionem importat: Atqui oppositio non solum cum peccato actuale sed etiam cum potentia peccandi, & elongatio non solum à peccato, sed etiam à potentia expedita peccandi, major est quam sola oppositio cum actu peccati, & sola elongatio ab illo: Ergo summa sanctitas, non solum opponitur cum actuale peccato, sed etiam cum potentia expedita peccandi.

33. Tertiò, Ideò in homine iusto manet potentia expedita ad peccandum, peccato gratiam destruyente, quia gratia ipsum sanctificans, cum non constituat suppositum, sed ei superaddatur, sicut alij habitus, quibus utimur quando volumus, ejus libertati subijcitur, subindeque sicut bonis operibus augeri potest, ita & malis ac peccaminosis destrui: Sed gratia unionis quæ humanitas Christi sanctificatur, opposito modo se habet, cum enim non superaddatur ad suppositum Christi, sed ipsum constituat, ejus libertati non subditur; unde sicut non potest cadere sub merito bonorum operum, ita nec per mala opera destrui: Ergo in humanitate Christi, ut unita Verbo Divino, non remanet potentia expedita ad peccandum, peccato destruyente unionem hypostaticam.

34. Quartò, Licet impedimentum actus non se tenens ex parte actus primi, non tollat potentiam in actu primo expeditam ad agendum: quare auxilium efficax, physicè in nostra sententia prædeterminans ad amorem, non tollit potentiam proximè in actu primo expeditam ad odium & negationem amoris, quia non se tenet ex parte actus primi ad agendum, impedimentum tamen ex parte actus primi se tenens, tollit in omnium sententia potentiam proximè expeditam ad actum: Sed implicat humanitatem Verbo hypostaticè unitam carere impedimento ad peccandum, ex parte actus primi se tenente: Ergo implicat illam esse unitam hypostaticè Verbo, & stante tali unione, habere expeditam ad peccandum potentiam. Major patet, Minor probatur. Implicat humanitatem esse Verbo unitam, & in eodem instanti non existere, vel saltem subsistere subsistentiæ Verbi, cum in instanti assumptionis humanitatis ad Verbum, non possit subsistere subsistentiæ creatæ, aliàs simul duplici subsistentiæ subsisteret, quod implicat, ut supra ostensum est: Sed subsistentia Verbi est impedimentum ad peccandum, ex parte actus primi se tenens, cum peccatum sit impossibile cum tali subsistentia, per quam humanitas Christi in actu primo completo ad operandum constituitur: Ergo implicat humanitatem esse Verbo unitam, & simul carere impedimento ad peccandum ex parte actus primi se tenente.

35. Denique, Implicat humanitatem, aut voluntatem humanam unitam subsistentiæ Verbi, habere potentiam expeditam ad peccandum, nisi Verbum, ut in illa subsistens, sit potens peccare: Sed Verbum ut subsistens in humana natura, nequit esse vel dici potens ad peccandum: Ergo implicat humanitatem, aut voluntatem humanam unitam subsistentiæ Verbi, habere expeditam ad peccandum potentiam. Minor constat: Cui enim essentialiter repugnat actus, non potest convenire potentia ad illum: Sed Verbo, ut subsistenti in humanitate assumpta, essentialiter repugnat peccatum: Ergo & peccandi potentia. Major verò in qua est difficultas sic ostenditur. Sicut voluntas unita subsistentiæ Petri, est voluntas ipsius Petri, ita voluntas humana unita subsistentiæ Verbi, est voluntas ipsius Verbi, ut subsistentis in humana natura: Sed implicat volunta-

LLII

tem unitam subsistentiæ Petri esse potentem ad peccandum, nisi Petrus sit potens peccare: Ergo implicat etiam humanitatem, aut voluntatem humanam unitam subsistentiæ Verbi, posse peccare, nisi Verbum ut in illa subsistens sit potens ad peccandum.

36. Dices, disparem esse rationem, nam Petrus non habet aliam naturam cui repugnet potentia ad peccandum, & ideo ex eo quod humanitas vel voluntas unita subsistentiæ Petri, sit potens peccare, necessario Petrus constituitur potens ad peccandum: Verbum autem in humanitate subsistens, habet aliam naturam cui essentialiter repugnat peccatum, & potentia ad peccandum; & ideo quavis humanitas seu voluntas humana unita subsistentiæ Verbi, sit potens peccare, non sequitur Verbum ut subsistens in humanitate posse peccare.

37. Sed contra: Humanitas unita subsistentiæ Verbi de facto peccante peccato cum unione composito, Verbum ut in illa subsistens, necessario denominaretur peccans, etsi Verbo alia conveniat natura cui essentialiter repugnat peccatum, ut supra ostensum est: Ergo si humanitas unita subsistentiæ Verbi esset potens ad peccandum, potentia cum unione composita, non posset Verbum in humanitate subsistens non esse potens ad peccandum, quamvis potentia peccandi Verbo repugnet secundum aliam naturam.

38. Confirmatur: Quia humanitas Verbo unita potuit mori, & de facto mortua est, de Verbo ut in illa subsistente fuit verum dicere, potuisse mori, & mortuum esse de facto; & tamen mors & potentia moriendi repugnant Verbo secundum naturam divinam: Ergo quamvis potentia ad peccandum repugnet Verbo ut subsistenti in natura divina, si tamen natura humana, ut subsistentiæ Verbi unita, fuit potens ad peccandum, de Verbo ut in illa subsistente, verum erit dicere potuisse peccare.

§. VII.

Solvuntur objectiones.

39. **O**bjicies primò contra primam conclusionem: Verbo in seipso non minùs repugnat mors quam peccatum: Sed non obstante quod mors Verbo in seipso repugnet, potest tamen in humanitate assumpta mori, & prout in illa subsistens, mortuum propriè denominari: Ergo pariter licet non possit in propria natura peccare, poterit tamen in humanitate assumpta peccare, & prout in illa subsistens, peccans & peccator propriè denominari.

40. Respondeo distinguendo Majorem: Non minùs intensivè, concedo Majorem: extensivè, nego Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Summæ sanctitatis, vel supposito summæ sancto, ratione summæ sanctitatis, non solum repugnat denominari peccans in se, sed etiam illi repugnat denominari peccans in alio vel in alia natura: supposito autem viventi vitæ summæ & per essentiam, solum repugnat mori in seipso, non autem mori in aliena natura quam terminat; unde etiam equaliter opponantur intensivè, & respectu ejusdem naturæ, non tamen extensivè, & respectu ejusdem suppositi. Sicut ergo Deo qui est summa vita, licet repugnet mors ut ab illo causata in seipso, non tamen ut ab ipso causata in alio, Deus enim causat in hominibus mortem: peccatum verò neque in seipso neque

A in alio potest causare. Ita similiter non repugnat Verbo in aliena natura, nec ei repugnat, prout in illa subsistit, mortuum denominari: peccatum autem & denominatio peccantis, non solum repugnat Verbo in seipso, & ut subsistenti in divina natura, sed etiam in aliena natura, & prout subsistenti in illa. Cujus discriminis ratio supra fuit assignata, quia nimirum mors est malum physicum & ad Deum ordinabile, unde sicut hac ratione potest illam in aliis causare, ita potest ab illa in alio denominari. Peccatum autem est malum morale, quod ad Deum nullatenus potest referri & sicut hac ratione non potest à Deo neque in se neque in alio causari, ita nec potest Deum vel in se vel in alio denominare.

B Objicies secundò: Suppositum vel persona, nec ut quo, nec ut quod influit in operationes propriæ naturæ, sed natura ipsa est adæquatam principium quo & quod suarum operationum: Ergo ex eo quod humanitas Verbo unita peccaret, non sequitur quod Verbum ut in illa subsistens in tale peccatum influeret, subindeque ruit præcipuum fundamentum nostræ sententiæ. Consequentia patet, Antecedens probatur. Variatio principii operandi, necesse est operationes variari: Sed variata subsistentia, non variantur operationes, nam actiones humanitatis Christi, ejusdem rationis sunt quoad physicam entitatem cum nostris operationibus, cum tamen subsistentia quæ humanitas Christi subsistit, diversæ rationis sit: Ergo suppositum neque ut quo neque ut quod influit in operationes propriæ naturæ.

C Respondeo negando Antecedens, ad cujus probationem, distinguo Majorem: Variatio principii quo operandi, necesse est operationes variari, concedo Majorem. Variatio principii quod, & principio quo invariato, nego Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam. Cum enim principium quo sit adæquata virtus agendi, & specificandi operationes; personalitas autem vel subsistentia constituens suppositum, quod est principium quod operans, solum ut conditio ad operationes concurrat, inde fit quod quamvis subsistentia varietur, ut contingit in humanitate Christi, quia tamen humanitas & illius potentia ejusdem rationis sunt, non diversificentur tamen physice operationes. Potestque hæc solutio hoc exemplo illustrari. Apprehensio objecti, & illius propositio, est conditio essentialis boni, quod est objectum voluntatis, ut motivè & terminativè ad actum voluntatis concurrat; & tamen quamvis diversificentur essentialiter apprehensiones, si objectum propositum ejusdem rationis sit, actus voluntatis est ejusdem rationis; ut constat in actu dilectionis viæ, qui ejusdem speciei est cum dilectione beatifica, & tamen apprehensio fidei quæ regulatur in via, diversæ rationis est à visione beatifica, per quam regulatur in patria: quia tamen objectum per utramque regulam propositum, à quo ut à ratione formali sumitur species actus, est idem in ratione objecti, non variatur essentialiter dilectio. Pariter ergo in præsentia, quamvis subsistentia constituens principium quod operandi essentialiter varietur, quia tamen solum ut conditio ad operationem concurrat, & principium quo est adæquata ratio specificandi operationes, hoc invariato manente, operationes ejusdem rationis manent.

D Objicies tertio: Verbum potest permittere peccatum humanitatis assumptæ: Sed supposito tali permissione, illa humanitas peccare possit:

Ergo natura humana unita Verbo potest habere peccatum. Minor patet, Major verò probatur: Tum quia permittere peccatum non est intrinsecè malum, cum omnia peccata Deus permittat. Tum etiam quia posse peccata permittere in natura rationali, convenit Verbo ratione supremi dominij ex quo habet illam movere conformiter ad ejus naturam; & quia natura rationalis est libera, & de se indifferens ad bonum & malum, illi offerre concursum ad utrumque indifferentem: Ergo cum supposita etiam unione humanitatis ad Verbum, maneat Verbum supremus dominus illius, tali unione supposita, manet cum jure illi offerendi concursum indifferentem, & consequenter potens permittere in ea peccatum.

44. Respondeo negando Majorem, ad cujus primam probationem dicendum quod permittere peccatum in alienis voluntatibus, non est intrinsecè malum, sed bonum, vel saltem indifferens; at illud permittere in voluntate naturæ assumptæ, quæ est voluntas Dei, propter unionem ad esse personale Verbi Divini, est intrinsecè malum; unde non potest ex fine honesto fieri, sicut nec mentiri. Maxima ergo est differentia quoad hoc inter voluntatem humanam Christi, & alias five hominum, five Angelorum voluntates: nam respectu aliarum habet se Deus ut causa & provisor universalis, regens eas per generalem providentiam, ad quam pertinet permittere aliqua mala & peccata, ad manifestationem divinæ justitiæ & misericordiæ: respectu verò voluntatis Christi, se habet ut causa & provisor particularis, cum teneatur eam specialiter in suis operationibus dirigere, & specialem dicat habitudinem ad illam, tanquam proprium suppositum ipsius humanitatis assumptæ; ideoque non potest permittere illius peccatum, sed potius illud tenetur impedire, alioquin ipsi imputaretur, & tale peccatum non solum censeretur ab ipso permixtum, sed etiam volitum & factum. Unde D. Thomas 1. 2. quæst. 79. art. 1. ex eo probat Deum non esse causam peccati, etiam indirectè, quia licet possit vitare peccata,tribuendo hominibus auxilium ad evitandum peccatum, sed potius illud tenetur impedire, non tamen tenetur dare hujusmodi auxilium, nec vitare peccata.

45. Ad secundam probationem, concessa Antecedente, distinguo Consequens: Supposita unione hypostatica, Verbum manet cum jure & potentia antecedenti offerendi concursum indifferentem, & permittendi peccatum in humanitate unita, & in sensu diviso unionis, concedo Consequentiam: cum jure & potentia consequenti, & in sensu composito unionis humanitatis ad Verbum, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Non est de ratione supremi dominij posse potentia consequenti in quavis suppositione omne id quod potest ante talem suppositionem, sed tantum in omni suppositione retinere potentiam antecedentem: quod patet, nam Deus ratione supremi dominij est potens conferre gloriam hominibus, & illis gloriam negare; & adhuc suppositis meritis, & pacto seu promissione premiandi, perseverat hoc dominium; & tamen in dicta suppositione, non manet potens potentia consequenti ad negandam illis gloriam, sed tantum potentia antecedenti, quatenus potest jus in meritis fundatum destruere, & consequenter gloriam quam homo promeruit non conferre. Ita in præsentis contingit, Deus enim supposita unione humanitatis ad Verbum,

Tom. IV.

A manet potens potentia antecedenti ad offerendum humanitati concursum indifferentem, & permittendum in illa peccatum, quia potest unionem hypostaticam destruere, & hac destructione supposita, peccatum humanitati permittere; non tamen manet potens potentia consequenti, & in sensu composito unionis, ad permittendum peccatum humanitati unitæ. Unde obligatio gubernandi humanitatem, semperque illi conferendi auxilia determinata ad bonum, & negandi concursum ad malum, rectè in Verbo cum supremo dominio componitur: sicut obligatio remunerandi merita justorum, illis conferendo gloriam, componitur rectè in Deo cum ejus supremo dominio.

B Obijcies quartò: Verbum Divinum de absoluta potentia assumere potuit naturam humanam existentem & subsistentem antea in suo naturali supposito, & peccato habituali infectam: Sed non esset necessarium, ut in eodem instanti quo talis natura assumeretur ad unionem hypostaticam, mundaretur à tali peccato: Ergo post unionem posset esse cum illo, atque à Deo natura humana unita Verbo potest habere peccatum, saltem de absoluta Dei potentia. Major patet, licet enim hoc non admodum decens, neque congruum ad hanc unionem videatur, & ideo factum non sit, nec secundum potentiam ordinariam fieri expediat, non tamen ita videtur indecens, aut à divina bonitate alienum, ut fieri absolute repugnet. Minor verò suadetur: Peccatum habituale non opponitur gratiæ unionis privativè, aut contradictoriè: Ergo in casu posito possent simul compari in eadè natura, saltem de absoluta Dei potentia. Consequentia patet, nam oppositio contraria non sufficit ad impossibilitatem essentialem, ut constat in calore & frigiditate, & aliis quæ contrariè opponuntur, & tamen possunt de potentia absoluta esse simul. Antecedens pro secunda parte videtur manifestum, oppositio enim contradictoria consistit in affirmatione & negatione formæ: peccatum verò habituale non consistit in negatione gratiæ unionis. Probatur autem quantum ad primam: Tum quia peccatum habituale consistit in privatione gratiæ habitualis, ut in Tractatu de peccatis docuimus; ac proinde non potest consistere in privatione gratiæ unionis, non enim potest in privatione vel carentia duplicis formæ consistere. Tum etiam, quia peccatum habituale existit in puro homine, in quo non est privatio gratiæ unionis, sed pura negatio: Ergo &c.

C Respondeo, concessa Majori, negando Minorem: si enim Verbum assumeret naturam infectam peccato habituali, ex vi assumptionis, statim ab ea expelleretur tale peccatum, propter repugnantiam quam unio hypostatica habet cum illo; ut enim supra ostendimus, magis repugnat peccatum five actuale five habituale cum gratia unionis, quam cum gratia habituali, quæ tamen, juxta probabiliorem & communior sententiam, cum illo simul stare nequit, etiam de absoluta Dei potentia. Unde ad probationem in contrarium, dicendum primò, peccatum habituale opponi unioni hypostaticæ oppositione privativà, non strictà, quæ solum datur inter privationem & formam quæ privat, quam oportet esse debitam subiecto, qualiter unio hypostatica non est debita subiecto peccati habitualis; sed oppositione privativà largè sumptà, quæ consistit in impossibilitate privationis cum forma, five debita, five indebita sit; & quia peccatum habituale est in-

D Respondeo, concessa Majori, negando Minorem: si enim Verbum assumeret naturam infectam peccato habituali, ex vi assumptionis, statim ab ea expelleretur tale peccatum, propter repugnantiam quam unio hypostatica habet cum illo; ut enim supra ostendimus, magis repugnat peccatum five actuale five habituale cum gratia unionis, quam cum gratia habituali, quæ tamen, juxta probabiliorem & communior sententiam, cum illo simul stare nequit, etiam de absoluta Dei potentia. Unde ad probationem in contrarium, dicendum primò, peccatum habituale opponi unioni hypostaticæ oppositione privativà, non strictà, quæ solum datur inter privationem & formam quæ privat, quam oportet esse debitam subiecto, qualiter unio hypostatica non est debita subiecto peccati habitualis; sed oppositione privativà largè sumptà, quæ consistit in impossibilitate privationis cum forma, five debita, five indebita sit; & quia peccatum habituale est in-

LLII ij

compatibile essentialiter cum gratia unionis, eo quod præsent effectus essentialiter repugnantes, consequens fit, ut illi opponatur privative, non striete, sed large.

48. Secundo dici potest, peccatum habituale & gratiam unionis opponi contradietorie, non contradictione formali, sed virtuali; quia causant effectus formales inter se repugnantes, & contradietorie oppositos; nam gratia unionis reddit animam sanctam, mundam, Deo gratam, & objectum congruum amoris Dei specialis; è contra verò peccatum habituale eam reddit fadam, imundam, Deo invisam & exosam, ac objectum odij ejus specialis.

49. Obijcies quintò: Si propter aliquam rationem natura humana assumpta à Verbo peccare non posset, peccato cum unione hypostatica composito, maxime quia peccatum tribueretur supposito Verbi Divini, eo quod ei incumberet obligatio gubernandi humanitatem assumptam, eamque in officio continendi: Sed hæc ratio supponit falsum: Ergo &c. Major patet ex dictis supra §. 3. Minor verò suaderetur. Si ex unione hypostatica resultaret in Verbo aliqua obligatio dirigendi & gubernandi humanitatem assumptam, illa æquè primò & immediatè tribus personis competere: Sed ratione unionis humanitatis ad Verbum, non confurgit obligatio immediatè & æquè primò tribus personis conveniens, gubernandi humanitatem à Verbo assumptam, & vitandi in illa peccatum: Ergo in Verbo talis obligatio non datur. Minor videtur certa, nam unio non est communis tribus personis: Ergo ex illa nequit obligatio confurgere immediatè illis conveniens. Major etiam non minus apparet manifesta: Tum quia obligatio gubernandi humanitatem, si quæ in Verbo reperitur, illi convenit ratione voluntatis divinæ: Sed hæc est tribus personis communis, illisque immediatè conveniens: Ergo & obligatio. Tum etiam, quia omnis obligatio respicit operationem, vel carentiam operationis: Sed omnis operatio ad extra, & consequenter omnis carentia operationis, est communis tribus personis divinis, illisque immediatè conveniens: Ergo si datur aliqua obligatio in Verbo, quatenus Deo, gubernandi humanitatem, est communis tribus personis, & æquè primò illis competit.

50. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem, respondent Suarez & alij ex Recentioribus, negando sequelam Majoris; existimant enim obligationem dirigendi humanitatem soli Verbo competere, non verò tribus personis divinis, ob rationem in objectione insinuatam; quia nimirum talis obligatio resultat ex unione humanitatis, quæ non est communis tribus personis, sed Verbo specialis.

51. Melius tamen respondetur cum aliis, ad hanc directionem teneri non solum Verbum, sed etiam Patrem, & Spiritum Sanctum, & operationes quibus humanitas assumpta regitur & gubernatur à Deo, non convenire Verbo immediatè, prout ab aliis personis distincto, sed immediatè tribus divinis personis, prout in una Deitatis essentia conveniunt: Nam hujusmodi operationes conveniunt Verbo ratione omnipotentie, ut communis tribus personis divinis, non ut terminatæ per subsistentiam personalem Verbi, alias ad illas nullo modo aliæ personæ concurrent; sicut actus generandi, quia non est ab essentia, ut communi, sed quatenus Patri propria, taliter Patri attribuitur, quod nullo modo convenit aliis personis: At

A quod Verbo convenit ratione omnipotentie, ut communi tribus personis, non convenit ipsi immediatè prout ab aliis personis distinguitur, sed omnibus personis prout sunt unum in Deitate: Ergo hujusmodi operationes non conveniunt immediatè Verbo, prout ab aliis personis distinguitur personaliter, sed omnibus personis, prout sunt unum in Deitate.

Confirmatur: Gubernare humanitatem est illam ad bonum movere, quod fit mediis divinis auxiliis: Sed hujusmodi auxilia sunt à Deo immediatè prout communi tribus personis: Ergo operationes quibus humanitas gubernatur à Verbo, non conveniunt ipsi immediatè, prout ab aliis personis distinguitur. Unde

B Ad objectionem in forma respondeo, negando Minorem, ad cujus probationem, concessa Antecedente, nego Consequentiam; licet enim titulus obligationis, nimirum unio humanitatis, specialiter Verbo conveniat, obligatio tamen non est specialis Verbo, sed communis tribus personis, illisque prout sunt unum in Deitate conveniens. Sicut licet ratione unionis ad Verbum confurgat in Deo obligatio congruentie, ut vult Scotus, vel connaturalitatis, ut alij existimant, ditandi humanitatem donis gratiæ, & beatificæ fruitione, illa tamen obligatio non est specialis Verbo, sed convenit immediatè huic Deo, ut tribus personis communi. Item ex operibus Christi, ratione conjunctionis ad Verbum, confurgit obligatio vel rigorosæ justitiæ, vel saltem fidelitatis, acceptandi eas in satisfactionem pro peccatis hominum; & tamen obligatio illa non est specialis Verbo, sed communis tribus personis: Ergo ex unione Verbo speciali, potest confurgere obligatio tribus personis communis, subindeque non rectè colligitur, obligationem dirigendi humanitatem assumptam in suis operationibus, soli Verbo competere, quia illi soli humanitas hypostaticè unita est.

§. VIII.

D Solvuntur alia argumenta contra secundam conclusionem fieri solita.

C Contra secundam conclusionem, in qua diximus humanitatem Christi non potuisse peccare peccato destruyente unionem hypostaticam, obijcit primò. In humanitate Christi ut unita Verbo Divino remanet potentia peccandi: Ergo potest peccare, saltem in sensu diviso, seu peccato dividente ac destruyente unionem hypostaticam. Consequentia patet ex dictis supra §. 6. Antecedens verò in quo est difficultas, probatur multipliciter. In primis enim humanitati Christi ut Verbo unitæ conveniunt omnia prædicata essentialia naturæ humanæ, & omnes proprietates illius, ut Concilia & Patres docent, alias Christus non esset perfectus homo, quod est contra fidem, juxta illud Athanasij: *Perfectus Deus, perfectus homo*: Sed potentia peccandi est proprietas naturæ humanæ: Ergo illi ut Verbo unitæ convenit.

E Secundò. Posse peccare convenit humanitati ex conceptu entis finiti, non habentis esse à se & per essentiam, sed ex nihilo & ab alio: At humanitas Verbo unita est ens finitum, ab alio, & ex nihilo factum: Ergo in illa ut unita Verbo manet potentia peccandi.

Tertiò. Filius Dei assumpsit quidquid in nostra natura plantavit, ut docet Damascenus 13. de fide

cap. 6. Sed in nostra natura plantavit potentiam peccandi, nam potentia peccandi est à Deo, quamvis voluntas peccandi ab illo non sit: Ergo assumpsit talem potentiam, & consequenter convenit humanitati assumptæ.

Quartò, Christus Dominus habuit liberum arbitrium, ut de fide certum est, alioquin non potuisset mereri: Sed potentia peccandi est de ratione liberi arbitrij, cum de ratione libertatis sit indifferentia non solum quoad exercitium, sed etiam quoad specificationem, seu potestas eligendi bonum aut malum: Ergo in Christo fuit potentia peccandi.

Denique: Humanitati Christi per unionem hypostaticam non fuerunt communicatæ proprietates divinæ naturæ, illa enim ex vi talis unionis non est facta omnipotens, æterna, aut immensa: Sed impeccabilitas est proprietas naturæ divinæ: Ergo humanitas Christi ex vi unionis hypostaticæ non fuit reddita impeccabilis, subindeque post talem unionem, potentiam peccandi retinet.

54. Respondeo negando absolute Antecedens, nam potentia peccandi absolute dicit potentiam non solum remotam, sed etiam proximam, hoc est proximè in actu primo ad peccandum expeditam: licet autem in humanitate Christi fuerit potentia remota peccandi, non tamen fuit in illa potentia in actu primo ad peccandum expedita; & ideo absolute est negandum in humanitate Christi fuisse potentiam peccandi, ut docet D. Thomas in 3. dist. 12. quæst. 2. art. 2. Unde ad primam probationem in contrarium, concessa Majori, distinguo Minorem. Potentia peccandi remota est proprietas humanæ naturæ, concedo Minorem. Potentia proxima, hoc est in actu primo expedita, nego Minorem & Consequentiam. Vel distinguo Consequens distinctione Minoris, solum enim sequitur fuisse in humanitate Christi potentiam remotam peccandi, non potentiam proximam.

Ad secundam similiter distinguo Majorem: Posse peccare convenit humanitati ex conceptu entis finiti &c. si hoc intelligatur de posse remoto & abstracte à potentia impedita vel expedita, concedo Majorem: si de posse proximo & expedito, nego Majorem, & concessa Minori, distinguo Consequens distinctione Majoris. Ex eo igitur quod humanitas Christi non est à se, sed ab alio, illi solum convenit hoc quod est posse quantum est de se peccare, id est ex principiis intrinsicis & essentialibus non repugnare peccato, in quo consistit potentia remota peccandi; non autem competit illi potentia ad peccandum expedita, quia hujuscemodi potentia, præter rationem creaturæ factæ ex nihilo, & præter entitatem voluntatis creatæ, dicit negationem impedimenti ad peccandum, quæ carentia non reperitur in humanitate Christi, quia eo ipso quod uniatur Verbo Dei, impeditur ad peccandum, ut supra §. 6. declaravimus.

Ad tertiam, nego Majorem, nam ut docet D. Thomas in 3. dist. 12. quæst. 2. art. 2. ad 6. potentia peccandi, in quantum peccandi, non est à Deo, quamvis ab ipso sit quantum ad substantiam potentia peccandi. Sicut enim peccatum, quantum ad substantiam, id est quantum ad entitatem & actualitatem quam importat, est à Deo ut à prima causa efficiente, non autem quantum ad defectum moralem seu difformitatem à regulis morum, sive illa in privativo, sive in positivo consistat, ita & potentia peccandi quæ ab eo specificatur.

Tom. IV.

A Adde quod, cum Damascenus ait, quod Filius Dei assumpsit quicquid in nostra natura plantavit, loquitur de his quæ ad perfectionem pertinent, & compatible sunt cum unionem humanitatis ad Verbum, qualis non est potentia proxima peccandi.

B Ad quartam, nego Minorem, nam de ratione liberi arbitrij non est potentia peccandi, ut patet in Deo, in quo est perfectissime liberum arbitrium, & simul impotentia peccandi; unde ad libertatem non requiritur indifferentia quoad specificationem, quæ vocatur contrarietatis, ad bonum scilicet & ad malum contrarium, sed sufficit indifferentia circa bonum, quæ dicitur libertas contradictionis, quia absolute potest efficere aut non efficere actum bonum hic & nunc sub istis circumstantiis, quod in Christo reperitur, ut patet infra, cum de merito & libertate Christi agemus.

C Ad ultimam distinguo Minorem: Impeccabilitas ab intrinseco, & ex principiis essentialibus, est proprietas divinæ naturæ, concedo Minorem. Impeccabilitas ab extrinseco, & ratione alienius doni gratuiti ab extrinseco advenientis, nego Minorem & Consequentiam. Licet ergo humanitas Christi sit impeccabilis, quia tamen hæc impeccabilitas non convenit ei ex principiis intrinsicis & essentialibus, nec ab ea dimanat per modum proprietatis, sed provenit ex dono ab extrinseco adveniente, & gratuito à Deo communicato, nimirum à gratia unionis, non communicatur ei prædicatum proprium divinæ naturæ, nam illa ex principiis intrinsicis & essentialibus habet quod sancta & impeccabilis sit.

Obijcies secundo: Sicut peccatum habet repugnantiam cum gratia unionis, ita & cum gratia habituali, seu justificante: Sed homo iustus habens gratiam habitualement, potest peccare peccato mortali excludente talem gratiam: Ergo & anima Christi potuit peccare de potentia absoluta, amittendo unionem hypostaticam.

55. Respondeo quod licet tam gratia habitualis quam gratia unionis opponantur peccato mortali, diversimodè tamen: nam gratia unionis ita illi opponitur, ut eam habens, nec in sensu composito, nec in sensu diviso peccare possit; ille verò qui gratia habituali præditus est, quamvis in sensu composito non possit peccare mortaliter, quia nimirum hæc duo simul sunt impossibilia, quod scilicet aliquis maneat in gratia habituali, & committat peccatum mortale, juxta illud 1. Joan. 3. *Omnis qui natus est ex Deo non peccat, sed nec peccare potest, quia semen Dei manet in illo*: potest tamen peccare in sensu diviso, seu peccato excludente gratiam habitualement. Ratio autem hujus discriminis supra §. 4. insinuatæ est: Nam gratia habitualis non constituit suppositum, sed ei superadditur, sicut alij habitus; unde plures operationes procedere possunt à supposito, quæ à gratia habituali ut à principio formali non oriuntur, inter quas aliqua potest esse peccatum mortale, subindeque talem gratiam expellere. At verò gratia unionis, cum constituat suppositum, est principium quod omnium operationum quæ ab humanitate Christi procedunt; ideoque sicut operationes quæ à gratia habituali formaliter procedunt, sunt acceptæ Deo, nec possunt esse peccaminosæ, ita nec actiones elicite ab humanitate Christi, quæ longe perfectiori modo sanctificantur per gratiam unionis, quam homo iustus per gratiam habitualement.

LL11 iij

57. Aliud etiam inter gratiam habitualement & gratiam unionis reperitur discrimen, propter quod humanitas Christi non potest peccare etiam in sensu diviso, seu peccato excludente gratiam unionis, sicut iustus potest peccare peccato mortali expellente gratiam habitualement: Nam gratia habitualis non immobilizat hominem in bono, bene tamen unio hypostatica, quia ut supra annotavimus, per unionem hypostaticam humanitas Christi coniungitur immobiliter primæ regulæ rectæ operationis, scilicet Deo, multoque perfectiori modo quam beati, per visionem beatificam; cum ista unio sit accidentalis, illa verò substantialis.

58. Obijcies tertio: Subsistentia Verbi Divini, ut unita humanitati, non immutat modum intrinsecum operandi illius: Sed humanitas de se est indifferens in actu primo ad peccandum: Ergo etiam ut unita Verbo retinet talem indifferentiam, subindeque proximam & expeditam peccandi potentiam. Minor patet, Major verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Subsistentia Verbi Divini unita humanitati, non est principium operandi, cum habeat rationem puri termini respectu illius: Ergo non immutat illam in ratione operativæ, nec per consequens modum intrinsecum operandi illius.

59. Respondeo negando Majorem, nam modus intrinsecus operandi voluntatis creatæ, est cum indifferentia exercitij & specificationis: licet autem subsistentia Verbi non determinet voluntatem humanam Christi quoad exercitium, determinat tamen illam quoad specificationem ad bonum, ac proinde immutat modum intrinsecum operandi humanitatis, impediendo indifferentiam specificationis. Ad probationem in contrarium, diltinguo Antecedens: Subsistentia Verbi Divini unita humanitati, non est principium operandi, ut principium quo, concedo Antecedens: ut complementum principij quo operativi, & constituens principium operans quod, nego Antecedens & Consequentiam; cum enim ad operationem concurrat non solum principium quo, sed etiam complementum illius, & principium quod, consequens fit ut subsistentia Verbi complens humanitatem, quatenus operativam, possit illam in ratione operativæ immutare, non positivè illam elevando ad altiores operationes, nec illam determinando quoad exercitium, sed impediendo ne peccet, eamque determinando quoad specificationem.

§. IX.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

60. Ex dictis colligitur primò, non solum implicare humanitatem Verbo unitam peccare actualiter, sed etiam esse in peccato habituali.

Patet hoc corollarium ex supra dictis: In primis enim sicut à peccato actuali homo denominatur peccans, ita ab habituali denominatur peccator: Sed humanitati assumptæ, seu Christo ut homini, non minus repugnat denominari peccatorem, quam peccantem, ut ex supra dictis constat: Ergo non minus implicat Christum in seipso peccato habituali, quam committere peccatum actuale.

Secundò, Peccatum actuale & habituale sunt ejusdem speciei, & eosdem præstant effectus, ut docetur in Tractatu de peccatis: Ergo cui repugnat peccatum actuale, habituale etiam necessario repugnare debet.

Tertiò, Peccatum habituale necessario suppo-

nit peccatum actuale præteritum, & moraliter in anima perseverans: Ergo si peccatum actuale repugnet essentialiter humanitati Verbo unitæ, peccatum etiam habituale illi essentialiter repugnare debet.

Denique, Humanitas Christi ex unione ad Verbum, redditur infinite sancta, & Deo summè grata & accepta: Sed implicat unum & idem subiectum esse infinite sanctum, ac Deo summè gratum & acceptum, & simul esse infectum peccato habituali, cum tale peccatum reddat animam immundam, & Deo invisam ac exosam: Ergo implicat humanitatem Verbo unitam, esse infectam peccato habituali.

61. Colligitur secundò, unionem hypostaticam, nec dum cum peccato gravi, quale est mortale, sed etiam cum culpa levi, qualis est venialis, esse incompossibilem: Nam peccatum leve non stat cum Deitate ut infinite sanctificante: Sed gratia unionis infinite humanitatem sanctificat: Ergo cum culpa etiam levi incompossibilis est. Minor patet ex dictis supra disp. 11. Major verò in qua est difficultas, ostenditur primò. Deitas ut infinite humanitatem sanctificans, reddit illam infinite gratam Deo, & obiectum dignum complacentiæ divinæ infinite: Sed implicat esse dignum complacentiæ infinite, & esse in peccato levi, cum tale peccatum constituat subiectum cui inest dignum aliquà displicentiæ Dei: Ergo implicat leve peccatum cum Deitate ut infinite sanctificante componi.

Secundò, Deitas ut sanctificans infinite, constituit humanitatem dignam gloriæ ut statim, conferendâ, peccatum autem leve reddit subiectum cui inest dignum dilatione gloriæ, & indignum gloriâ ut statim conferendâ: Sed implicat simul esse dignum gloriâ ut statim conferendâ, & indignum collatione gloriæ statim, non minus quam esse dignum & indignum gloriâ absolute: Ergo idem quod prius.

62. Tertiò, Deitas ut infinite humanitatem sanctificans, præstat illi sanctitatem quâ major extra Deum esse nec intelligi potest: Sed sanctitas essentialiter pugnat cum peccato levi, major est sanctitate cum solo peccato gravi essentialiter pugnant: Ergo Deitas ut infinite humanitatem sanctificans, essentialiter cum peccato levi pugnat, & cum ipso incompossibilis est.

Dices, Gratia habitualis non opponitur essentialiter peccato veniali, sed potest simul stare cum illo: Ergo & gratia unionis. Antecedens est certum de fide, dantur enim in homine iusto plura peccata venialia, juxta illud, *septies in die cadis iustus*. Consequentia verò probatur ex paritate rationis.

63. Respondeo, concesso Antecedente, negando consequentiam & paritatem, plures enim sunt rationes discriminis. Prima est, quia ad exclusionem minoris malitiæ, requiritur major sanctitatis perfectio: sanctitas autem quæ est à gratia unionis, infinite excedit sanctitatem quæ est à gratia habituali, tum quia prima est substantialis, altera accidentalis. Tum etiam, quia gratia habitualis est solum diminuta quædam & imperfecta divinæ naturæ & sanctitatis participatio; per gratiam verò unionis fit communicatio totius Divinitatis, & totius sanctitatis divinæ, unde passim docent SS. Patres disp. 10. art. 1. relati, fuisse Christi humanitatem delibutam totius Divinitatis unguento: quare licet gratia habitualis non opponatur essentialiter peccato veniali, bene tamen gratia unionis.

DE IMPECCABILITATE CHRISTI. 639

Secunda, quia gratia unionis (ut supra dicebamus) reddit humanitatem Christi dignam gloriâ ut statim conferendâ; gratia autem habitualis non præstat dignitatem ad gloriam ut statim, sed suo tempore conferendam: unde licet prima gratia essentialiter opponatur peccato veniali, quod reddit dignum dilatione gloriæ, non tamen secunda.

Tertia, quia gratia habitualis non constituit obiectum dignum omni complacentiâ divinâ, sed aliquâ, nempe amabili, cum qua peccatum veniale stare potest: gratia verò unionis reddit humanitatem Christi dignam omni complacentiâ divinâ, juxta illud Matth. 17. *Hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene complacuit*: implicat autem esse dignum omni complacentiâ divinâ, & affectum peccato veniali, cum illud constituat subiectum cui inest dignum aliquâ displicentiâ Dei.

63. Colligitur tertio: Quod etiam si humanitas Verbo unita traxisset ex Adamo originem per feminalem propagationem, non contraxisset, nec potuisset contrahere peccatum originale.

Probatur manifestâ ratione: Ut enim peccatum originale contrahatur in instanti generationis, oportet ut in illo instanti non sit forma tali peccato essentialiter opposita: Sed quamvis humanitas Christi formaretur medio semine virili, & consequenter traheret ex Adamo originem secundum feminalem rationem, dummodo tamen in eodem instanti Verbo Divino uniretur, esset in instanti generationis Christi, forma incompatibilis cum peccato originali, nempe gratia substantialis unionis, quæ non minus pugnat cum peccato originali, quam cum peccato actuali & habituali: Ergo nec contraheret nec posset contrahere peccatum originale.

64. Dices, D. Thomas hic art. 1. ad 2. & infra qu. 31. art. 1. ad 3. docet ideò non fuisse in Christo peccatum originale, quia Christus non fuit in Adamo secundum feminalem rationem, hoc est quia non descendit ab illo medio semine virili. Eandem rationem assignant SS. Patres, præsertim Augustinus lib. 10. de Genesi ad litteram cap. 18. his verbis: *Et quid incoquinatus illo utero Virginis, cuius caro etiam de peccati propagatione venit, non tamen de peccati propagine concepit: ut ne ipsum quidem corpus Christi ea lex severit in utero Maria, quæ in membris posita corporis mortis, repugnat legi mentis, &c.* Proinde corpus Christi, quamvis ex carne semina assumptum est, quæ de illa carnis peccati propagine concepta fuerat, nec ipsa caro peccati, sed similitudo carnis peccati. Item Petrus Cellensis: *Venerit Dei Filius natus ex Virgine absque fermento culpa, & tulit de massa humana nature solummodo farinam incorrupte carnis, non fermentum, seu fomentum originalis peccati.* Cribro namque Spiritus Sancti ventilavit fursur iniquitatis de sacrosancta carne concepta in utero, & de utero Virginis. Censent ergo SS. Patres, quod si Christus ex Adamo traxisset originem, medio semine virili, fuissetque proinde in eo secundum feminalem rationem, contraxisset originale peccatum.

65. Sed nego Consequentiam: Negatio enim essendi in Adamo secundum feminalem rationem, est quidem causa sufficiens non contrahendi peccatum originale, juxta ordinem de facto constitutum à Deo, secundum quem soli illi contrahunt peccatum originale, qui descendunt ab Adamo, medio semine virili, non tamen est causa adæquata & unica illud non contrahendi, cum possit,

A suppositâ etiam illâ continentia, ejus contractio impediri per formam illi essentialiter oppositam, ut jam diximus. Quando verò D. Thomas & alij SS. Patres citati docent ideò non fuisse in Christo peccatum originale, quia Christus non fuit in Adamo secundum feminalem rationem, assignant rationem sufficientem ad excludendum peccatum originale a Christo, sed non excludunt aliam rationem, quâ nostrum corollarium probavimus.

ARTICVLVS II.

An in Christo fuerit vel potuerit esse fomes peccati?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia, & vera eliguntur.

66. Suppono primò contra Durandum, fomitem peccati, non esse ipsum appetitum secundum se sumptum, & secundum suam naturam, sed ut connotat privationem subjectionis ad rationem, ex defectu originalis iustitiæ provenientem.

Pater hæc suppositio primò quia in Adamo in statu innocentia non fuit fomes peccati, nec in beatis manet: Sed fuit in Adamo in statu innocentia, & in beatis post resurrectionem erit appetitus sensitivus, quantum est de se inclinans in obiecta sensibilia: Ergo fomes peccati non consistit in appetitu sensitivo, secundum se sumptum, & ut in obiecta sensibilia inclinante.

Secundò, Tridentinum sess. 6. decreto de peccato originali docet quod fomes dicitur peccatum, quia à peccato est, & in peccatum inclinat: Sed si consisteret in appetitu sensitivo, ut de se in obiecta sensibilia inclinante, effectus peccati originalis non esset, quandoquidem conveniret in statu innocentia ante peccatum: Ergo non consistit in appetitu sensitivo secundum se sumptum, & ut in obiecta sensibilia inclinante.

Tertio, Idem Concilium ibidem ait, fomitem in renatis relinqui ad agonem: At si esset ab appetitu sensitivo indistinctus, nihilque illi superadderet, falsum esset ad agonem relinqui, sed ideò renatis conveniret, quia à natura sensitiva separari non posset: Ergo fomes non est solus appetitus sensitivus secundum suam innatam inclinationem, sed ut connotat privationem subjectionis ad rationem, ex defectu seu privatione iustitiæ originalis provenientem.

Scio quosdam existimare fomitem peccati importare aliquam qualitatem morbidam, additam ipsi appetitui sensitivo, & augentem inclinationem ejus ad bona sensibilia, quam ex sibilo serpentis in eo productam asserunt: sed hæc sententia communiter à Theologis rejicitur, & impugnat iisdem rationibus, quibus in Tractatu de peccatis ostendimus, peccatum originale in simili qualitate non consistere.

Suppono secundò: Fomitem peccati posse considerari dupliciter, videlicet in actu primo, id est secundum quod dicit potentiam ad habendum actum rationi difforem; & in actu secundo, ac secundum quod dicit actum ipsum rationi contrarium; & de utroque in præsentia esse questionem, & dubitari utrum in Christo existat, vel existere possit, saltem de absoluta Dei potentia. His præmissis.

67. Prima sententia, seu potius error, fuit Theodori

Mopsuesteni, qui assererat Christum fuisse molestatum passionibus animæ, & concupiscentiis carnis, subindeque in eo fuisse fomitem etiam in actu secundo.

Secunda docet fuisse in Christo fomitem in actu primo, non tamen in actu secundo quoad motus inordinatos contra rationem insurgentes. Hæc tribuitur Durando in 3. dist. 3. quæst. 3. eo quod ibi doceat fomitem in actu primo consistere in ipso appetitu sensitivo secundum se sumpto, & ut de se in objecta sensibilia inclinante, quem sic sumptum fuisse in Christo, est certum secundum fidem.

Tertia asserit de facto non fuisse in Christo, nec motus inordinatos, nec fomitem in actu primo, potuisse tamen de potentia absoluta quoad utrumque in humanitate Christi inveniri. Ita Vazquez, Delugo, Beccanus, Arriaga, & alij ex Recentioribus.

Quarta cum distinctione procedit, atque dicit fomitem nec extinctum nec ligatum assumi non posse à Verbo, fomitem verò non extinctum, sed ligatum, posse ab illo assumi. Hanc tenet Ragusa disp. 155.

Ultima, quæ est Thomistarum, absolute negat fomitem peccati, quocumque modo considerata, fuisse, aut esse potuisse in humanitate Verbo unita, etiam de absoluta Dei potentia. Unde

69. Dico primò: In Christo non fuit fomes peccati quoad actum secundum.

Hæc conclusio certissima est, & opposita videtur erronea, nam in Concilio 5. generali actione 8. canone 12. damnatur Theodorus Mopsuestenus, eo quod dixerit, *Alium esse Dei Verbum, & alium Christum, à passionibus animæ, & desiderijs carnis molestias patientem*. Ubi non solum damnatur in Theodoro, quod dixerit alium esse Dei Verbum, & alium esse hominem Christum, sed etiam quod dixerit hominem Christum molestias carnis passum fuisse: Erit ergo error asserere oppositum. Hoc ipsum definitur in 6. Synodo generali, actione 11. in Epistola Sophronij, & expressè docetur ab Augustino lib. 2. contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 11. ubi ait: *Hanc Spiritui resistentiam non habere in carne mortali, ille tantum homo potuit, qui non per ipsam ad homines venit*.

70. Ratio etiam suffragatur: Nam fomes peccati in actu secundo, nihil aliud est quam motus inordinatus appetitus sensitivi, seu actus ejus ipsi rationi contrarius: Sed in Christo nullus fuit motus inordinatus appetitus sensitivi: Ergo nec fomes peccati in actu secundo. Major patet ex secunda suppositione. Minor verò probatur primò: Prædicti motus non fuerunt in Adamo in statu innocentie, neque erunt in statu gloriæ, nec fuerunt in Beatissima Virgine, ut unanimiter docent Theologi: Ergo à fortiori non fuerunt in Christo. Secundo, Si illi motus extitissent in Christo, fuissent in illo peccata: Sed in Christo nullum fuit peccatum, ut articulo præcedenti ostensum est: Ergo nec ullus motus inordinatus appetitus sensitivi. Sequela Majoris probatur: Motus inordinatus appetitus sensitivi, peccatum est in illo qui tales motus potest vitare: Sed Christus potuit vitare motus istos, seu efficere ne motus appetitus sensitivi contra rationem insurgent, aut eam prævenirent: Ergo si motus inordinati appetitus sensitivi extitissent in Christo, fuissent in illo peccata. Major patet, Minor probatur. Beati ratione visionis beatificæ, vel alterius doni, possunt prædi-

A cios motus vitare, Adam etiam in statu innocentie illos præcavere poterat, ratione originalis justitiæ: Sed Christus fuit beatus à primo conceptionis instanti, & habuit in se justitiam originalem quoad effectum subjectionis appetitus sensitivi ad rationem: Ergo potuit prædictos motus vitare, seu impedire ne contra rationem insurgent, aut ipsam prævenirent.

Dico secundo: non fuit in Christo fomes etiam quoad actum primum. Ita D. Thomas hic art. 2. ubi duplici ratione conclusionem nostram demonstrat. Prima sic potest proponi: In eo qui habet virtutes morales in gradu perfectissimo, non potest esse fomes peccati, etiam quoad actum primum: At in Christo fuerunt virtutes morales, sicut etiam gratia, in gradu perfectissimo, ut supra ostendimus: Ergo in ipso non fuit fomes peccati, etiam quoad actum primum. Major probatur: Fomes peccati in actu primo sumptus, est inclinatio appetitus sensitivi in bonum delectabile contrarium rationi: At in eo qui habet virtutes morales in gradu perfectissimo, non potest esse talis inclinatio: Ergo nec fomes peccati in actu primo. Minor probatur: Virtus moralis quæ est in appetitu sensitivo minuit inclinationem in id quod est contra rationem, cum reddat ipsum appetitum rationi subditum, & tanto magis, quanto perfectior fuerit virtus: Ergo in eo qui habet virtutem moralem secundum perfectissimum gradum, non reperitur inclinatio in bonum delectabile contrarium rationi.

Secunda ratio sic procedit: Verbum solum assumpsit illos defectus qui ordinari possunt ad satisfactionem pro peccato generis humani: At ille defectus, qui dicitur fomes peccati, non est ordinabilis ad satisfaciendum pro peccato, sed potius inclinatur in contrarium satisfactioni: Ergo à Verbo non fuit assumptus.

Patet etiam hæc conclusio ex fundamentis supra statutis: Nam ut in prima suppositione contra Durandum ostendimus, fomes in actu primo dicit appetitum sensitivum, non utcumque, sed ut proximè dispositum & expeditum ut possit exire in actum circa objectum non consonum rationi, & inclinare ad peccatum: At licet in Christo fuerit appetitus sensitivus, non fuit tamen sic dispositus & expeditus, ut posset exire in actum contrarium rationi, & inclinare ad peccatum, ut patet ex dictis conclusionibus præcedenti: Ergo in Christo non fuit fomes peccati, etiam quoad actum primum.

Confirmatur: Fomes in actu primo expeditus ad motus inordinatos, non fuit in Adamo in statu innocentie, nec in Beatissima Virgine, ab instanti conceptionis Christi, nec in beatis erit post resurrectionem: Ergo nec fuit in humanitate Christi, in qua fuit omnis plenitudo gratiæ, & cui nulla defuit perfectio ex his quæ possunt illi competere, nisi defectus illius ad finem redemptionis conduxerit.

Dico tertio: nec de potentia Dei absoluta potuit esse in Christo fomes peccati, sive per modum actus secundi, sive per modum actus primi.

Probatur prima pars ratione ex summa Christi sanctitate desumpta: Nam summa & infinita sanctitas pugnat essentialiter non solum cum peccato, sed etiam cum motibus appetitus ad peccatum inclinantibus: At humanitas Christi ex vi gratiæ unionis infinite sancta est: Ergo illi essentialiter repugnat motus inordinati appetitus, inclinantem ad peccatum, & consequenter illi ut unitæ Verbo repugnat

repugnat fomes in actu secundo. Minor est certa, Major probatur. Sanctitas summa summè distat à peccato: At major à peccato distantia est, non solum opponi ipsi peccato, sed etiam ei quod ad peccatum inclinatur: Ergo summa sanctitas non solum opponitur peccato, sed etiam motibus appetitibus ad peccatum inclinantibus, & cum illis incompossibilis est.

76. Probatur secundò eadem pars ratione sumptà ex obligatione quæ est in persona Verbi prædictos motus coercendi, seu impediendi ne in humanitate assumpta insurgerent: unde sic arguo. Si motus inordinati appetitus sensitivi insurgerent in humanitate Christi, Verbo Divino imputarentur ad culpam: Sed hoc implicat: Ergo & illud. Sequela Majoris probatur: Verbo ratione unionis humanitatis ad ipsum, incumbit obligatio specialiter gubernandi humanitatem, nedum ut rationalem, sed etiam ut sensitivam, & alias potest prædictos motus coercere, seu impedire ne insurgant: Ergo finire prædictos motus insurgere, illosque non prohibere, imputabitur Verbo ad peccatum. Antecedens est certum, nam obligatio gubernandi in Verbo, confurgit ex conjunctione humanitatis cum ipso in una Christi persona: Sed non solum est conjuncta Verbo natura humana, prout rationalis, sed etiam prout sensitiva: Ergo inest Verbo obligatio gubernandi humanitatem assumptam, & vitandi mala illius secundum utramque rationem consideratæ. Consequentia autem probatur: quia namque naturæ humanæ prout rationali incumbit obligatio gubernandi seipsam ut sensitivam, si prædicti motus insurgerent, naturæ rationali advertente, & illos impedire potente, ipsi imputarentur ad peccatum: Ergo si in Verbo est obligatio gubernandi naturam humanam, nedum ut rationalem, sed etiam ut sensitivam, cum alias posset prædictos motus vitare, finire tales motus insurgere, eosque non impedire, imputabitur ei ad culpam.

77. Tertiò suaderetur eadem pars: Repugnat Deum ut authorem specialem causare motus inordinatos appetitus sensitivi: At si darentur illi motus in humanitate Christi, Verbum prout in ea subsistit, esset specialis causa illorum: Ergo implicat dari tales motus in humanitate Christi. Minor constat ex dictis articulo præcedenti, ubi ostendimus omnes operationes humanitatis Verbo hypostaticè unitæ, attribuendas esse Verbo ut in illa subsistenti, non solum denominativè, sed etiam elicitive, & effectivè, ut causæ particulari; unde cum motus inordinati appetitus, essent actiones naturæ sensitivæ, Verbo hypostaticè unitæ, necessariò essent attribuendi Verbo ut in illa subsistenti, tanquam causæ particulari. Major autem ostenditur primò: Motus illi, etsi non sint peccaminosi formaliter, defectu libertatis, sunt tamen mali obiectivè: Ergo non possunt à Deo effici ut à causa particulari.

Secundò, Habitus vitiosi non possunt à Deo causari, ut à causa particulari, etiam de potentia absoluta, ut tenet frequentior Theologorum sententia; & hoc quia licet peccata non sint, tamen in peccatum inclinant: Sed motus inordinati appetitus, prævenientes usum rationis, quamvis peccata non sint, in peccatum tamen inclinant: Ergo Deus non potest illos causare ut causa particularis.

Tertiò, Licet odium Dei usum rationis præveniens, non sit peccatum formaliter, utpote expers libertatis, non potest tamen à Deo effici, ut causa

Tom. IV.

B particulari: Ergo pariter motus inordinati appetitus, quamvis peccata non sint, ex defectu libertatis, nequeunt tamen à Deo, ut à causa particulari, elicitive procedere.

Ex his probata manet secunda pars conclusionis, quæ asserit fomitem peccati, per modum actus primi, non posse reperiri in humanitate Christi, nam cui repugnat actus secundus, videtur repugnare actus primus, cum iste ab illo specificetur: Ergo si de potentia Dei absoluta non possint reperiri in humanitate Christi motus inordinati appetitus sensitivi, qui sunt fomes peccati in actu secundo, nec poterit etiam talis fomes per modum actus primi in illa existere.

B Potest etiam suaderi hæc pars ex principiis supra statutis: Nam ut supra contra Durandum ostendimus, essentia fomitis in actu primo sumpti, non consistit in sola entitate appetitus sensitivi, sed in illa ut in actu primo expedita ad motus inordinatos: At quamvis in humanitate Christi extiterit entitas appetitus sensitivi, expeditio tamen per modum actus primi ad motus inordinatos non potuit esse in illa, etiam de potentia absoluta: Ergo nec fomes per modum actus primi. Minor probatur: Potentia in actu primo expedita, dicit carentiam impedimenti se tenentis ex parte actus primi in ordine ad operandum: Sed implicat in appetitu humanitatis Verbo hypostaticè unitæ, carentia impedimenti se tenentis ex parte actus primi operativi prædictorum motuum: Ergo implicat expeditio in actu primo ad motus inordinatos in humanitate Verbo unita, vel in ejus appetitu. Major pater, Minor probatur, Motus inordinati appetitus pugnant essentialiter cum unionem hypostaticam, vel rationem summæ sanctitatis, vel rationem obligationis quam fundat in Verbo ut Deo, prædictos motus vitandi; vel quia repugnat Verbo per modum causæ specialis in illos influere, ut in probatione primæ partis conclusionis declaravimus: Sed unio hypostatica se tenet ex parte actus primi in ordine ad omnes operationes humanitatis Christi, cum illa non possit intelligi in actu primo potens ad operandum, nisi intelligatur subsistens & existens, & non subsistat nec existat, nisi per subsistentiam & existentiam Verbi, ipsi per unionem hypostaticam communicatam: Ergo implicat in appetitu humanitatis unitæ Verbo, carentia impedimenti ad motus inordinatos, se tenentis ex parte actus primi operativi.

§. II.

Solvuntur objectiones.

O Bicies primò contra primam conclusionem: Christus voluit tentari per omnia & in omnibus, ad nostrum exemplum, ut docet Apostolus ad Hebræos 4. Sed unus modus tentationis, & maximus, est per motus concupiscentiæ, & carnis, seu fomitis: Ergo motus illi fuerunt in Christo, & per consequens fomes in actu secundo.

E Respondeo cum D. Thoma in 1.ª quæst. 41. art. 1. ad 3. quod utique voluit Christus tentari per omnia & in omnibus, sed absque peccato, ut ait Apostolus: tentatio autem quæ fit per motus carnis non potest esse absque peccato, quia hujusmodi tentatio fit per delectationem & concupiscentiam, & sicut Augustinus dicit 19. de civit. cap. 4. nonnullum peccatum est, quando caro concupiscit adversus spiritum; & idè Christus noluit tentari à carne, bene tamen ab hoste, cujus tentatio potuit esse sine peccato.

M M m m

Hæc solutio & doctrina aliquibus displicet, ob rationem quam in illa adhibet S. Doctor, scilicet quia tentatio quæ fit per motus carnis, non potest esse sine peccato: etenim interdum possunt esse huiusmodi motus absque ullo peccato, ut patet in nobis, quando sunt motus primò primi.

82. Verùm ratio illa D. Thomæ optima est, nam principium illud quod assumit non est universaliter intelligendum respectu omnium hominum, ita ut semper tentatio carnis cum delectatione sit peccatum; certum enim est in nobis illam posse esse merè naturalem & involuntariam, prævenientem deliberationem & consensum rationis, ac proinde sine ullo peccato; sed debet intelligi respectu Christi: idcirco enim in nobis prædicta tentatio carnis non semper est peccatum, quia non possumus semper illam prævenire aut coercere: At Christus poterat omnes motus sui appetitus sensitivi prævenire & cohibere; unde aliquis culpa esset in illo, eos in se permittere, ut suprà observatum est.

83. Ad id verò quod subditur de nostro exemplo, responderetur non fuisse necessarium Christum tentari motibus concupiscentiæ, ut nobis præberet exemplum superandi easdem tentationes, cum enim hoc tentationis genus sit internum & occultum, non potuit per illius victoriam dare nobis exemplum superandi tentationes carnis, sed multis aliis modis sibi convenientibus id præstitit.

84. Obijcies secundò: Fomes in actu secundo est actus appetitus sensitivi circa objectum delectabile rationi contrarium: Sed hic actus fuit in Christo: Ergo fuit in illo fomes in actu secundo. Major patet, Minor probatur. Fuit in appetitu Christi tristitia de morte subeunda, ut docet D. Thomas hic art. 6. Sed huiusmodi tristitia fuit erga objectum rationi contrarium: Ergo in appetitu Christi fuit actus circa objectum rationi contrarium. Major est certa, Minor verò suadetur. Objectum aliquod esse contrarium rationi est esse aliquà lege prohibitum: Sed negatio mortis in quam prædictus actus tendebat, erat prohibita Christo, quandoquidem mors erat illi præcepta: Ergo actus appetitus sensitivi quo Christus mortem fugiebat, erat circa objectum sensibile, ordinis rationis contrarium.

85. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cuius probationem, nego etiam Minorem; nam actus ille quo Christus mortem fugiebat, non erat erga objectum illicitum, vel recte rationi difformis, sed potiùs valde conformis; mors enim non erat Christo præcepta, prout erat malum naturæ, sed prout ad finem redemptionis conducebat; & similiter negatio mortis non erat Christo prohibita, prout bona & conveniens naturæ, sed prout opponebatur morti ut conducenti ad finem redemptionis: motus autem appetitus sensitivi quo Christus tristabatur de morte, non erat de illa omnibus circumstantiis attentis, sed præcisè quatenus mala naturæ: nec mortis negationem sub omnibus circumstantiis attingebat, sed erat quædam simplex complacentia de negatione mortis, prout naturæ conveniente, & simplex displicentia mortis, prout est mala & disconveniens naturæ; & quia displicere in morte prout sic considerata, & in negatione mortis sic inspecta complacere, nullatenus erat prohibitum, prædictus actus quo Christus mortem fugiebat, non erat circa objectum illicitum, nec per consequens actus fomitis. Solutio est D. Thomæ hic art. 4. ad 3. quod sic procedebat: *Passiones ani-*

A *ma videntur idem esse cum fomite, unde & Apostolus Roman. 7. vocat eas passiones peccatorum: Sed in Christo non fuit fomes peccati: Ergo videtur quod non fuerint in eo animæ passiones.* Cui argumento sic responderet: *Ad tertium dicendum quod passiones peccatorum sunt motus appetitus sensitivi in illicita tendentes, quod non fuit in Christo, sicut nec fomes peccati.* Sentit ergo D. Thomas, illos motus appetitus sensitivi in Christo, passiones peccatorum non fuisse, nec actus fomitis, quia in objecta illicita non tendebant, & consequenter ideò tristitia de morte, passio peccati, vel actus fomitis non fuit, quia non erat erga objectum illicitum, sed potiùs rationi conformum: nam licet supposito præcepto de morte, displicere in illa efficaciter, esset peccatum, in illa tamen inefficaciter displicere, quatenus mala naturæ, & in ejus negatione ut naturæ conveniente inefficaciter complacere, bonum erat & rationi conforme: Nam ut ait Augustinus lib. 10. Confess. cap. 28. loquens de miseris, & afflictionibus hujus vitæ: *Tolerare eas jubet, non amare: nemo autem quod tolerat, amat, quamvis tolerare amet.* Unde S. Thomas infra quæst. 18. art. 6. docet voluntatem Dei fuisse ut Christus dolores, passiones, & mortem pateretur, non quod ista secundum se essent volita à Deo, sed ex ordine ad finem redemptionis: sensualitas autem illa fugiebat, non ut ad finem redemptionis ordinata, sed secundum se inspecta, & prout erant naturæ disconvenientia.

C Dices: Si appetitus sensitivus in Christo fugiebat mortem, quam voluntas ejus per rationem superiorem volebat, sequitur in ipso fuisse pugnam interiorem appetitus contra rationem, subindeque fomitem peccati, consistentem in appetitu contra rationem insurgente, juxta illud Pauli: *Sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis mee.*

Sed negatur sequela, nam pugna interior appetitus contra rationem, consistit in contrarietate appetitus ad rationem: ut autem sit contrarietas, requiritur quod oppositio attendatur in eodem secundum idem, ut docet D. Thomas infra quæst. 18. art. 6. Etsi autem appetitus in Christo refugeret mortem præceptam, non tamen illam recubabat ut ordinatam ad finem redemptionis, sed ut malam naturæ, & illi disconvenientem; ratio verò superiorem non volebat mortem ut malum naturæ, sed ut ordinatam in prædictum finem; & ita quamvis circa idem versarentur objectum, non tamen secundum eandem rationem, ac proinde non erat contrarietas appetitus cum ratione.

86. Obijcies tertio contra secundam conclusionem: Ex eo probat D. Thomas in Christo non fuisse fomitem peccati, quia habuit virtutes morales secundum perfectissimum gradum, sicut & gratiam: Sed hæc ratio non videtur efficax: Ergo ruit præcipuum fundamentum nostræ sententiæ. Minor probatur: In Joanne Baptista, & alijs Sanctis viris, virtutes in gradu heroico extiterunt, & tamen in eis non fuit fomes extinctus, imò nec ligatus, ut communiter docent Theologi, qui hoc privilegium fomitis extincti aut ligati, solum in Beatissima Virgine agnoscunt, propter dignitatem matris: Ergo virtutes inhærentes appetitui, quantumvis in summo sint, non sufficiunt ad ligandum vel extinguendum fomitem; & ita ex eo quod huiusmodi virtutes, in summo perfectionis gradu in humanitate Christi fuerint, non rectè inferit S. Doctor, in Christo non fuisse fomitem, sed id aliunde probandum est.

88. Huic difficultati respondet Cajetanus hic art. 2. perfectionem virtutis in aliis hominibus regulariter non tollere fomitem, bene tamen in tali subiecto, scilicet in anima Christi; & rationem discriminis reddit: Nam anima Christi (inquit) erat quantum ad elongationem à peccato, sicut anima in statu innocentie, anima autem reliquorum, quamvis sanctificatorum in utero, in hac vita sunt sicut anima hominis, qui incidit in latrones, & non solum spoliatus est gratiis, sed etiam vulneratus in naturalibus; & ideo in anima Christi secundum se, sola naturalis inclinatio partis sensitivæ in bonum sibi consonum erat per virtutem subiicienda perfectè rationi, ut nulla ratio fomitis maneret in eo: in aliis autem non solum est naturalis inclinatio partis sensitivæ in bonum sibi consonum, sed talis inclinatio est vulnerata, & propterea non sufficit in aliis ad tollendum fomitem perfectio virtutis, sed speciali est opus gratiæ sic sanante, ut extinctus sit fomes peccati, quod soli Beata Virgini in hac vita concessum credimus.

89. Hanc Cajetani doctrinam Vazquez hic disp. 61. cap. 8. frivolam appellat, eamque impugnatur, quia eadem omnino secundum substantiam, est natura inclinatio appetitus in quocumque statu, & virtutes ejusdem sunt efficacitatis: solum autem est discriminem, quia in illo statu, protectione peculiari Dei non sinebatur appetitus exire in motus inordinatos, in hoc autem statu finitur, ergo si in natura vulnerata virtutes non sufficiunt ad subiiciendum perfectè appetitum ad rationem, pariter nec in statu innocentie, nec in anima Christi Domini sufficiunt, esse in naturalibus vulnerata non fuerit.

90. Verùm hæc impugnatio frivola est, futileque prorsus motivo ducitur Vazquez ad aspernandam doctrinam Cajetani, supponens quod probare deberet, nempe fomitem in statu innocentie fuisse solà Dei protectione impeditum, ne exiret in motus inordinatos; cuius contrarium à Cajetano supponitur, & expressè docetur à D. Thoma 1. p. qu. 95. art. 1. & 2. ubi asserit gratiam statim innocentie, scilicet justitiam originalem, inter alios effectus habuisse subijcere appetitum rationi: quam gratiam non in extrinseca Dei protectione consistere, sed in aliquo dono permanente, & intrinseco, docet communis Theologorum sententia.

91. Falsum etiam est quod ait, nempe gratiam & virtutes in quocumque subiecto & statu ejusdem esse efficacitatis, eisdemque præstare effectus: gratia enim habitualis in Christo fuit radix justitiæ commutativæ ad Deum, & tamen in nobis non est radix hujus virtutis. Similiter in Angelis non est radix virtutum temperantiæ & fortitudinis, & aliarum, quæ passiones moderantur, bene tamen in nobis. Item gratia in Christo habet influere in alios, at in nobis non habet hunc influxum. Denique eadem charitas in via est amissibilis, eo quod ipsum subiectum sit vertibile de bono in malum: in patria verò inamissibilis est, facitque ipsum subiectum non posse verti de bono in malum: Cur ergo pariter gratia in Christo & Adamo, mediantibus virtutibus ab illa promanantibus, & in gradu perfectissimo existentibus, non potuit ita perfectè subijcere appetitum sensitivum rationi, ut nullus in eo motus inordinatus insurgeret; licet in Joanne Baptista, & aliis Sanctis viris, etiam in utero sanctificatis, hunc effectum non præstiterit?

92. Gratia ergo & virtutes in Christo & in Adamo
Tom. IV.

A habuerunt vim reprimendi omnes motus inordinatos, non secundum se, sed quia erant in talibus subiectis; non quod ab ipso subiecto tribueretur illis talis efficacitas, sed quia Deus non tribuebat illam gratia & virtutibus existentibus in quocumque subiecto, sed solum gratiæ existenti in Christo, in Adamo, & Beata Virgine: gratiæ Christi, quia filius Dei naturalis erat; gratiæ Adam, quia fuit caput generis humani; & gratiæ B. Virginis, quia fuit mater Dei. Potestque id explicari exemplo gratiæ quæ est in confirmatis, quæ habet illos firmare in bono, & inclinare infallibiliter in illud: hæc verò perfectio non competit ipsi gratiæ secundum se, ut patet, aliis quilibet justus esset in gratia confirmatus, neque consistit in majori intentione ejusdem gratiæ, etenim gratia non confirmans in bono, aliquando est magis intenssa, quàm gratia in bono confirmans; multi siquidem sunt in via non confirmati, qui habent gratiam & charitatem magis intenssam, quàm aliqui existentes in patria: sed attenditur secundum quandam participationem gratiæ & charitatis patriæ, quæ secundum modum est alterius rationis à gratia & charitate viæ, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 24. art. 7. ad 3. habetque non solum excludere omne peccatum, sed etiam potentiam peccandi tollere. Ita similiter in presenti dicimus, hanc perfectionem quam habuit gratia in Christo, & in Adamo, perfectè subiiciendi appetitum sensitivum rationi, & impediendi ne ullus in eo motus inordinatus insurgeret, non competere illi secundum se, neque consistere in majori intenssione illius, sed provenire ex quadam participatione gratiæ patriæ, quæ non solum habet excludere omne peccatum, sed etiam omnes motus inordinatos appetitus sensitivi, prævenientes rationem. Ex quo facile solves plures instantias quas Vazquez adducit in contrarium.

Obijcies quartò contra ultimam conclusionem: Impedimentum excludens fomitem ab humanitate Christi, est ipsa gratia habitualis in ipso existens, mediantibus virtutibus infusis quæ ab illa dimanant, ut jam ostendimus: Sed potuit de absoluta potentia humanitas Verbo uniti sine gratia habituali & prædictis virtutibus, cum illæ non sint dispositiones necessariae, sed tantum congruæ, ad unionem hypostaticam: Ergo potuit humanitas Verbo uniti sine impedimento fomitis, & consequenter de potentia absoluta, in humanitate Verbo unita potuit remanere fomes peccati.

Respondeo distinguendo Majorem: Impedimentum unicum & necessarium ad fomitem excludendum ab humanitate Christi, est gratia habitualis &c. nego Majorem. Impedimentum sufficiens, concedo Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam. Nam licet ex negatione causæ unicæ & necessaria ad effectum, rectè negatio illius colligatur, non tamen ex negatione causæ, quæ licet sufficiens sit, unica tamen non est. Licet autem gratia & virtutes in ea perfectione in qua extiterunt in humanitate Christi, sufficientes fuerint ad fomitem auferendum, necessaria tamen non fuerunt, sed poterat sine illis fomes in humanitate impediri, nempe à subsistentia Verbi, cum qua (ut supra ostendimus) motus inordinati appetitus sensitivi componi nequeunt; atque adeo etiam si humanitas Verbo uniretur sine gratia habituali & virtutibus infusis, & sine ullo dono accidentali, ut potuit de absoluta potentia, fomes tamen in illa non esset.

M M m m ij

55. Obijcies ultimò: Majorem videtur habere oppositionem cum unione hypostatica habitus vitij, quam fomes peccati: Sed habitus vitiosus, de potentia absoluta possunt esse in humanitate Verbo unita: Ergo & fomes peccati. Major videtur manifesta, Tum quia habitus vitiosus proximior est malo ad quod dat facilitatem, quam fomes qui non dat facilitatem, sed in potentia consistit. Tum etiam quia fomes peccati non inclinat in malitiam moralem formaliter, sed tantum pro materiali, scilicet ad bonum delectabile; habitus verò vitiosus est facilitas, inclinatio, & promptitudo ad malum, ut malum malitiā morali formaliter. Minor verò suadetur: Cum unione hypostatica solum malum culpæ videtur habere oppositionem: Sed habitus vitiosus non importat malum culpæ, ablata enim omni culpā, imò & reatu pœnæ, possunt manere hujusmodi habitus, ut patet in baptizatis, quibus omnis culpa & pœna perfectè remittitur, & tamen si habeant antea habitus vitiorum, non propterea per baptismum auferuntur: Ergo habitus vitiosus possunt, saltem de absoluta potentia, in humanitate Verbo unita existere.

56. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, implicat enim habitus vitiosus in humanitate Verbo unita existere, quidquid in contrarium dicant Vazquez hic disp. 61. cap. 8. num. 36. Ragusa disp. 114. §. 8. & alij ejusdem Societatis. Ratio verò negati ex principiis suprà statutis facillè colligitur. Christi enim humanitas, ex vi unionis hypostaticæ, est infinitè atque summè sancta: Sed cum infinita & summa sanctitate habitus vitiosus impossibilis est: Ergo & cum unione hypostatica. Major patet, Minor probatur. Tum quia summa & infinita sanctitas, nedum cum peccato, sed etiam cum potentia proxima peccandi, impossibilis est, ut articulo precedenti ostendimus: Ergo & cum facilitate ad peccandum, quæ proximitus ad peccandum, quam ipsa potentia accedit. Tum etiam, quia summa sanctitas dicit summam à peccato distantiam: Sed major est distantia, à peccato distare, & à facilitate ad peccandum, quam à solo peccato: Ergo summa sanctitas nedum opponitur peccato, sed etiam vitio, quod facilitatem ad peccandum præstat. Unde ad probationem Minoris, Major neganda est; nam cum unione hypostatica, non solum peccatum, sed etiam proxima & expedita ad peccandum potentia, & a fortiori facilitas, inclinatio, & promptitudo ad peccandum, impossibilia sunt.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

97. EX dictis in hac disputatione colligitur, tres esse causas sufficientes impeccabilitatis Christi, & exclusionis fomitis ab ejus humanitate. Prima & principalis est unio hypostatica, quæ cum summè & infinitè humanitatem Christi sanctificet, nedum peccatum, & potentiam peccandi, sed etiam omnes motus inordinatos appetitus sensitivi prorsus excludit, ut ex suprà dictis patet. Secunda est visio beatifica, quæ cum animam Christi primæ rectæ operationis regulæ conjungat, illam etiam reddit impeccabilem, & insuper vim & efficacitatem habet comprimendi omnem inordinatum affectum appetitus sensitivi: si enim in via, perfecta Dei contemplatio, quæ est sub velamine fidei, ita ad se rapit sensum, ut licet non

A impediatur omnem motum appetitus, saltem ipsum egregiè moderetur, imò pro eo tempore quo durat, impediatur, ut patet in ecclasi; nihil mirum, si clara illa Dei contemplatio, constanter in Christo & in beatis perseverans, omnem inordinatum motum appetitus prorsus impediatur.

B Tertia causa impeccabilitatis Christi, & exclusionis fomitis ab ejus humanitate, sumitur ex perfectione gratiæ habitualis in anima ejus existentis, & virtutum quæ ab ea dimanant; illa enim gratia, ratione conjunctionis quam habet cum gratia unionis, & quia in Christo est in statu perfecto & connaturali, habet quandam participationem gratiæ patriæ, ratione cujus firmat animam Christi in bono, & potentiam peccandi, ac fomitem peccati, motusque omnes inordinatos appetitus sensitivi, ab humanitate ejus excludit, atque ita Christus triplici titulo sanctus & impeccabilis est, unde ob triplicem illam sanctitatis & impeccabilitatis ejus causam, & prærogativam, Daniel. 9. *Sanctus Sanctorum* appellatur; & Isaiæ 6. Seraphim die ac nocte, sacrum illud trifagium, *Sanctus Sanctus Sanctus*, ante Thronum ejus decantant.

DISPUTATIO XXI

De merito Christi.

Ad questionem 19. D. Thomæ.

C Elebris est hæc disputatio, plures enim & graves circa meritum Christi, ejusque libertatem, quæ est conditio ad merendum necessaria, occurrunt difficultates, quas articulis sequentibus, eā quā poterimus perspicuitate & brevitate, proponemus ac resolvemus.

ARTICULVS PRIMVS.

An & quando Christus meruerit?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

P Pro resolutione utriusque difficultatis recolendum est ex Tractatu de justificatione & merito, sex conditiones de lege ordinaria ad merendum esse necessarias: Nā primò requiritur quod actio meritoria sit libera, quia naturalibus nec mere-mur, nec demeremur. Secundo, operatio debet esse bona ex objecto & omnibus circumstantiis, nam actus malus non meretur præmium, sed pœnam. Tertiò, debet procedere à subiecto grato, iuxta illud Genes. 4. *Respexit Dominus ad Abel, & ad munera ejus*. Ubi prius ad Abel, id est ad subiectum Deo gratum, deinde ad munera ejus respexit Dominum asseritur, quia nisi subiectum sit gratum, opera ejus Deo grata non sunt. Quarto, quod formaliter vel virtualiter referatur in finem supernaturalem, quia ut docet S. Thomas 1. 2. quæst. 114. art. 4. charitas est quæ conjungit actus aliarum virtutum cum ultimo fine, & ideo ex imperio charitatis habent quod sint meritorie vitæ æternæ. Quintò, quod sit actio viatoris, nam beati & damnati, quia sunt in termino, mereri